

แนวทางการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมของกองทัพบก

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก เกริกฤทธิ์ ทรงประกอบ

รองผู้อำนวยการกองวิทยาการ ศูนย์การทหารราบ

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2566

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมของกองทัพบก

โดย พันเอก เกริกฤทธิ์ ทรงประกอบ

อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ชนะชัย พลเตชา

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2566 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ **ดีเยี่ยม**

พลตรี

(นภาพงษ์ ขันดี)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก

(ชนะชัย พลเตชา)

ประธานกรรมการ

พันเอก ดร.

(เจน สุขศรีทอง)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอก

(ชยุตรา ไม้ล้อม)

กรรมการ

พันเอกหญิง

(ธนิตา วงษ์จินดา)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พันเอก เกริกฤทธิ์ ทรงประกอบ
เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมของกองทัพบก
วันที่	6 กันยายน 2566 จำนวนคำ : 9944 จำนวนหน้า : 41
คำสำคัญ	การปฏิบัติการ, พื้นที่ส่วนหลังร่วม, กองทัพบก
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

การทำสงครามในยุคปัจจุบัน มุ่งเน้นการทำลายเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ที่ตั้งอยู่ในเขตหลังของยุทธบริเวณและเขตภายใน การปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังในทุกระดับจะมีความสำคัญเร่งด่วนกว่าการรบในระยะใกล้ และจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในการเผชิญหน้ากับความท้าทายที่เกิดขึ้น การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมของกองทัพบก จากการศึกษาพบว่า กองทัพไทยและกองทัพบก จะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม การจัดทำเอกสารตำรา โดยมีแนวทางคือ การกำหนดเขตพื้นที่ยุทธบริเวณและเขตภายในที่ทับซ้อนกัน โดยกำหนดกรุงเทพมหานครและพื้นที่ ไกล่เคียง เป็นหัวใจของชาติเป็นจุดศูนย์กลาง เพื่อดำเนินการตามพันธกิจของเขตภายใน แต่จะต้องมีการเสริมสร้างระบบอาวุธต่อต้านซีปนาวุธ ระบบงานข่าวกรองต้องมีประสิทธิภาพและ ใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำสงครามระดับนานาชาติและเวทีโลกในการคุ้มครองเขตภายใน การเอาชนะภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนหลัง การกำหนดพันธกิจการปฏิบัติให้มีการประสานสอดคล้องกันระหว่างงานด้านการยุทธและการสนับสนุน การบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานภายในและภายนอกประเทศ จะสามารถบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ABSTRACT

AUTHOR: COLONEL KRERKRIT SONGPRAKOB

TITLE: Guidelines to Conduct Joint Rear Area Operations for the Royal Thai Army

DATE: 6 September, 2023 **WORD COUNT :** 9944 **PAGES :** 41

KEY TERMS: Joint Rear Area, Operation, Royal Thai Army

CLASSIFICATION: unclassified

The modern warfare focuses on destroying strategic targets that are located in the communication and the internal zone. It can be said that rear area operation will be more urgent than close combat. This is the challenge for national defense strategy that must be prepared to face the challenges. The research study approaches to the problem that can be managed by the Royal Thai Armed Forces (RTAF) and the Royal Thai Army (RTA) in the joint rear area. The results showed that the RTAF and the RTA must improve their doctrines, field manuals, and national defense plan. Establishing the battle that overlapping between the theater of war and the internal zone should be performed. Bangkok and its surrounding areas should be designed as the heart of the nation. Moreover, enhancing anti-missile weapons systems, strengthening effective intelligence systems, using international laws of war to protect internal zone, and synchronizing and integrating the missions between internal and external agencies will enable effective achievement of the security strategy goals of the nation.

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะท่าน พันเอก ชนะชัย พลเดชา รองผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ดร.เจน สุขศรีทอง ผู้อำนวยการศูนย์ภาษา กรมยุทธศึกษาทหารบก ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำการทำวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาทุกท่าน เพื่อนร่วมงานทุกระดับที่ได้ทำงานร่วมกันมาด้วยความทุ่มเท เสียสละ อดทน ตลอดห้วงเวลาที่รับราชการ ทำให้การปฏิบัติราชการที่ผ่านมาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ทุกท่านที่ได้กล่าวมาแล้ว เป็นผู้ที่คอยแนะนำ ให้คำปรึกษา ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์อันมีค่าแก่ผู้วิจัย ถือว่าเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้ปฏิบัติงานร่วมกันมา

หวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้ จะเป็นข้อมูลตั้งต้นที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำ หลักนิยม เอกสาร ตำรา ให้กับหน่วยที่เกี่ยวข้อง และนักการทหารผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
วิธีการศึกษา	5
ประโยชน์ที่ได้รับ	5
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	
แนวทางการจัดดินแดนยามสงคราม	6
วิเคราะห์ปัญหาการทับซ้อนกันของยุทธบริเวณและเขตภายใน	7
แนวทางการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมตามหลักนิยมของกองทัพไทย	9
วิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมของกองบัญชาการกองทัพไทย	10
การปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมของกองทัพสหรัฐอเมริกา	16
แนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม	21
บทที่ 3 บทอภิปรายผล	
การประเมินความเหมาะสม เป็นไปได้ ยอมรับได้ของหนทางปฏิบัติ	27
ความสอดคล้องของแนวทางการปฏิบัติกับประเทศอื่น ๆ	29
ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม	32
บทที่ 4 บทสรุป	
สรุปผลการวิจัย	34
ข้อเสนอแนะการวิจัย	37
ภาคผนวก	
เอกสารอ้างอิง	
ประวัติย่อผู้วิจัย	

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ความท้าทายด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ 21 ในการที่จะเอาชนะภัยคุกคามที่มีความสลับซับซ้อนยากในการคาดการณ์ เมื่อเกิดขึ้นจะส่งผลกระทบและความเสียหายเป็นบริเวณกว้างก็คือการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงที่สามารถรับมือกับภัยคุกคามในทุกมิติโดยเน้นความร่วมมือด้านความมั่นคงมากกว่าที่จะใช้กำลังทหารเข้าแก้ไขปัญหา โอกาสการเกิดสงครามขนาดใหญ่ที่มีการแย่งชิงดินแดนจะมึ้น้อยแต่ทุกประเทศยังจะต้องมีการเตรียมกองทัพให้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติการกิจได้อย่างหลากหลายและทันเวลาซึ่งจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับลักษณะสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ¹

ประเทศไทยมีอาณาเขตทางพื้นดินติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านปัญหาเรื่องเส้นเขตแดนยังคงเป็นปัญหาที่ถูกปกคลุมไว้ด้วยความสัมพันธ์ที่ตึงเครียดระหว่างประเทศ² อย่างไรก็ตามเนื่องจากในศตวรรษที่ 21 นี้ทุกประเทศมีการพัฒนาไปอย่างก้าวกระโดดมีการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย และยังมีสาธารณภัย เช่น ภัยจากธรรมชาติ โรคระบาด รวมถึง ภัยสงครามที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั่วทุกมุมโลกทำให้แต่ละประเทศต้องระดมทรัพยากรของตนเพื่อแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน³

เมื่อทรัพยากรในแต่ละประเทศหมดไป อนาคตอาจจะเกิดสงครามแย่งชิงทรัพยากรหรือหากไม่ได้เป็นคู่สงครามโดยตรงก็อาจต้องสนับสนุนประเทศพันธมิตร ที่สำคัญก็คือการทำสงครามในปัจจุบันมีหลากหลายมิติมีการใช้เทคโนโลยีและอาวุธที่มีสมรรถนะสูงหรือการก่อร้ายมุ่งโจมตีต่อที่หมายทางยุทธศาสตร์ของคู่สงครามและประเทศที่เป็นพันธมิตรของคู่สงครามด้วย⁴ ดังนั้นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับต่อภัยคุกคามในอนาคตกองทัพจะต้องมียุทธศาสตร์ในการเตรียมกำลังและแผนการปฏิบัติที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย มีความสงบเรียบร้อยในทุกกระดับ มุ่งเน้นการพัฒนา คน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมและมีศักยภาพรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติ ได้ทุกรูปแบบและทุกระดับ ควบคู่ไปกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ ในปัจจุบัน และอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลก⁵

ปัจจุบันการปฏิบัติการทางทหารของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ เป็นการปฏิบัติการยุทธร่วมกันระหว่าง กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ โดยมีกองบัญชาการกองทัพไทยดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังของทั้ง 3 เหล่า รวมถึงการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆของรัฐบาล หน่วยงานเอกชน และระดับนานาชาติ เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการป้องกันประเทศ ทั้งในภาวะปกติและในยามสงคราม⁶

การปฏิบัติการทางทหารตามหลักนियมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย พ.ศ. 2550 ได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย การรบ การสนับสนุนการรบ และการสนับสนุนการช่วยรบ โดยมีการจัดดินแดนเพื่อกำหนดความรับผิดชอบให้กับหน่วยและสายงานทางทหารระดับต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพการยุทธที่คาดว่าจะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงพื้นที่การรบและการช่วยรบอย่างเหมาะสม ตลอดจนความมีเอกภาพในการบังคับบัญชาในแต่ละพื้นที่

การจัดดินแดนแยกออกได้ 2 กรณีคือการจัดดินแดนยามปกติ และการจัดดินแดนยามสงครามซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน เพราะเมื่อมีการเข้าสู่สภาวะสงคราม กำลังทหารที่รับผิดชอบพื้นที่ในยามปกติจะสามารถปฏิบัติการจากที่ตั้งปกติไปยังพื้นที่การรบได้อย่างรวดเร็วและไม่สับสน โดยเฉพาะในพื้นที่ส่วนหลังซึ่งนอกเหนือจากกำลังทหารแล้ว ยังมีส่วนราชการพลเรือน เอกชน ที่ตั้งโรงงานต่างๆ เส้นทางคมนาคม รวมถึงที่ตั้งของกำลังทหารเรือ และทหารอากาศ และส่วนสนับสนุนทางการส่งกำลังทั้งหมดในพื้นที่ส่วนหลัง ซึ่งเป็นที่ตั้งของกิจกรรมต่างๆที่สนับสนุนให้กับ

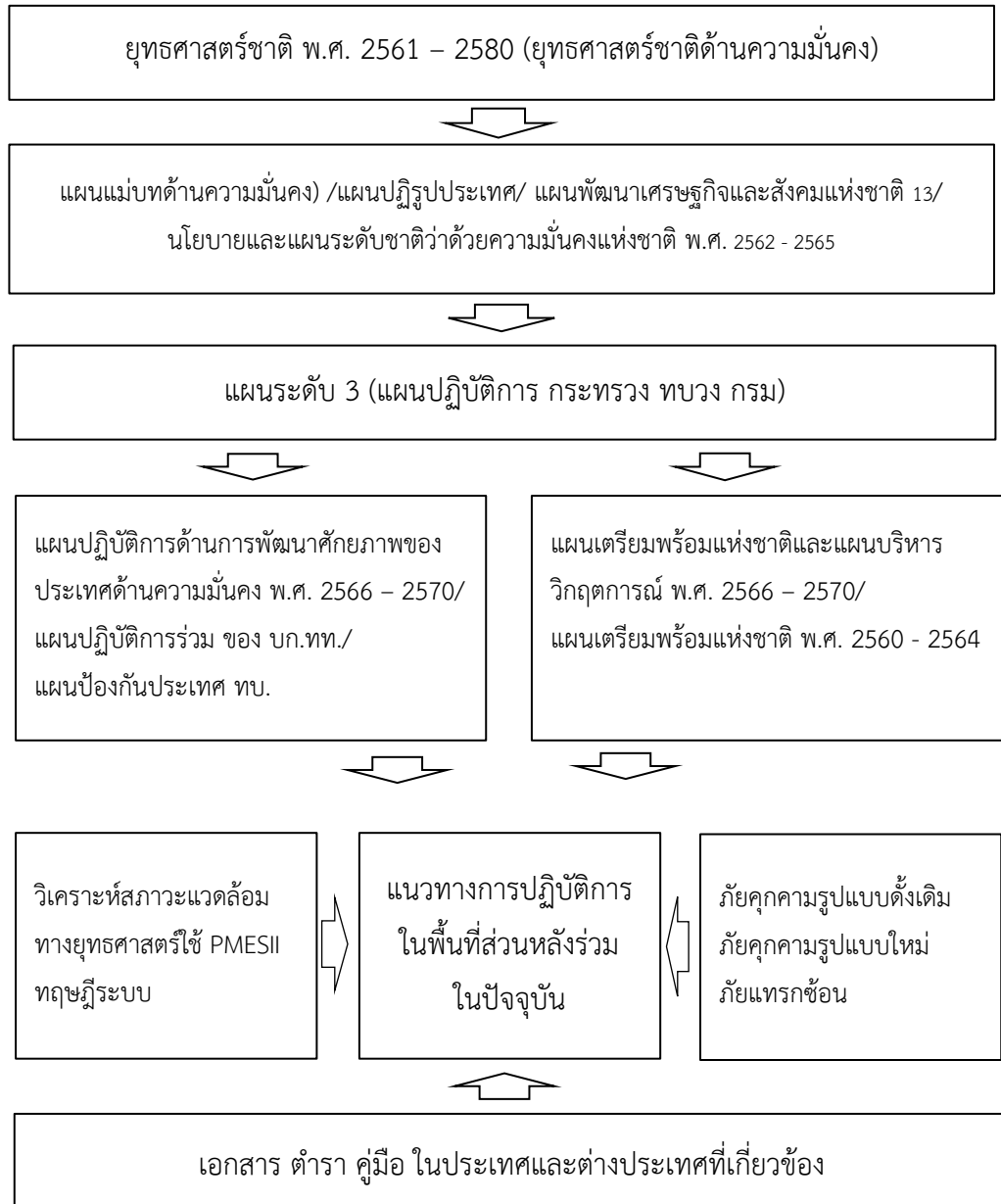
หน่วยในยุทธบริเวณ ทำให้การปฏิบัติการสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องจนภารกิจสำเร็จ⁷

การทำให้พื้นที่ส่วนหลังร่วม มีความปลอดภัย ป้องกัน ลดการขัดขวางที่ข้าศึกจะกระทำต่อระบบการสนับสนุนของฝ่ายเราและ ลดความเสียหายที่เกิดขึ้น ก็คือพันธกิจในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ซึ่งตามแผนป้องกันประเทศ กองทัพบกจะรับผิดชอบปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังเป็นส่วนรวม โดยมี กองบัญชาการกองทัพไทย ควบคุม อำนาจการ และประสานการปฏิบัติ แต่ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง ประเทศไทยมียุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ที่มีการบูรณาการของทุกภาคส่วน รวมทั้งมีการจัดทำแผนแม่บทนโยบายและแผนปฏิบัติการให้ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ แต่แนวทางการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังในระดับกองบัญชาการกองทัพไทยและ กองทัพบกนั้นยังคงไม่มีความสอดคล้องกัน และไม่สามารถตอบสนองต่อแนวโน้มของสถานการณ์ในปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการจัดทำแผนป้องกันประเทศเพื่อรองรับภัยคุกคามในปัจจุบันและอนาคต และมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถตอบสนองต่อนโยบายด้านความมั่นคง และยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศได้อย่างครอบคลุม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเรื่อง แนวทางการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม เพื่อให้ได้ข้อเสนอถึงแนวทางการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมเมื่อเกิดสงครามที่มีความเหมาะสม เป็นไปได้ ภายใต้เงื่อนไขสถานการณ์ปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทาง และปัญหาในการจัดดินแดนยามสงคราม และการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมเมื่อมีสถานการณ์สงคราม
2. เพื่อศึกษาปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม เมื่อกองทัพบกได้รับมอบจากกองบัญชาการกองทัพไทยให้รับผิดชอบการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม
3. เพื่อให้ได้ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการรักษาความมั่นคงในพื้นที่ส่วนหลังร่วมขณะเกิดสงคราม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนด โดยประยุกต์ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสารเป็นแนวทางในการวิจัย

2. ขอบเขตการศึกษา การวิจัยนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมของกองทัพบก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางกฎหมาย เอกสารของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ และข้อมูลที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ตจากแหล่งเว็บไซต์ที่เชื่อถือได้ รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแผนป้องกันประเทศของกองทัพไทยและกองทัพบก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้กรอบการคิดเชิงยุทธศาสตร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัย เพื่อนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. กองบัญชาการกองทัพไทยและกองทัพบก ทราบถึงแนวทางการจัดดินแดนยามสงครามและแนวทางการระวังป้องกันในพื้นที่ส่วนหลังร่วมที่มีประสิทธิภาพขณะเกิดสงคราม ส่งผลให้การป้องกันประเทศมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

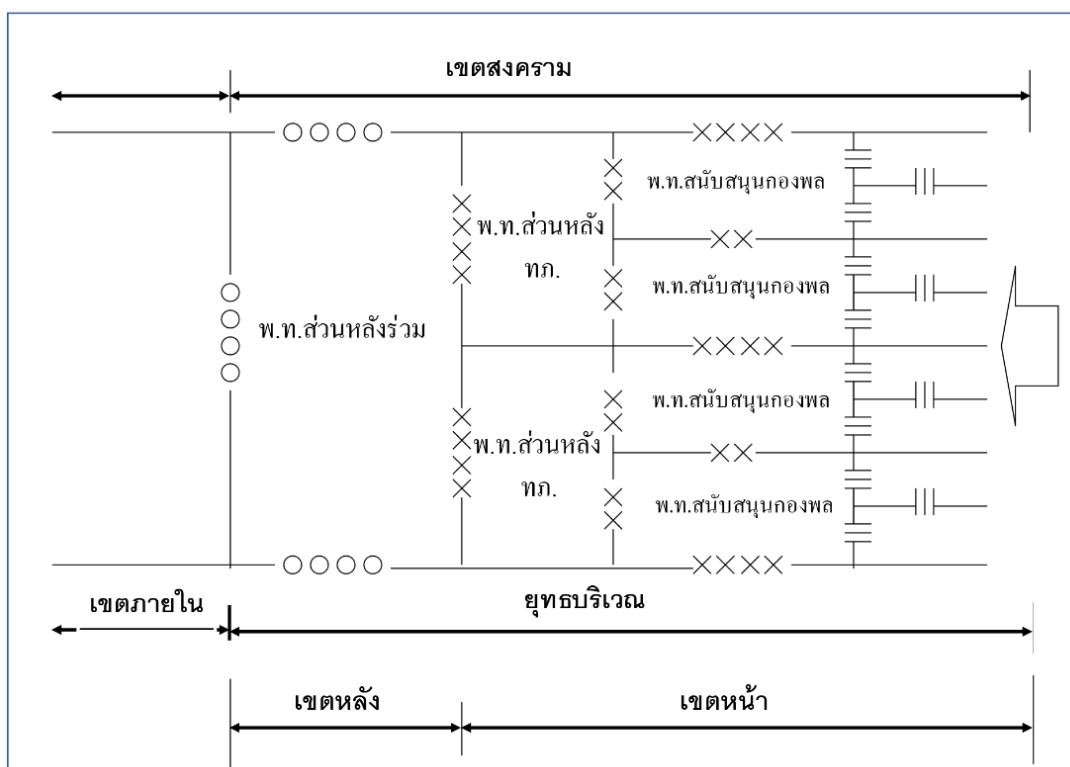
2. กองทัพบกทราบถึงปัญหา รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบ ต่อการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม และ ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ภายใต้เงื่อนไขและสถานการณ์ในปัจจุบัน

3. ประชาชนในประเทศ องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และ องค์กรนอกภาครัฐ (NGO) มีความมั่นคงปลอดภัย มีความเข้าใจ และสนับสนุนภารกิจในการป้องกันประเทศ เมื่อประเทศไทยอยู่ในสถานการณ์สงคราม

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

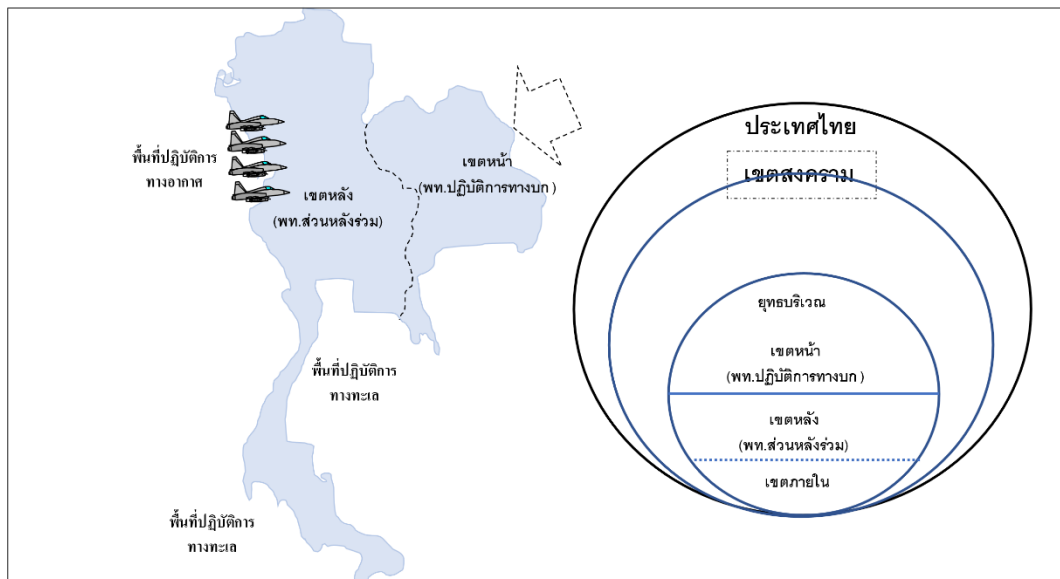
แนวทางการจัดดินแดนยามสงคราม

ภาพที่ 2 แบบจำลองการจัดดินแดนยามสงครามของกองทัพไทย

เมื่อประเทศอยู่ในสภาวะสงคราม ประเทศไทยจะมีการกำหนดเขตสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม โดยความเห็นชอบของสภากลาโหม จะกำหนดพื้นที่ยุทธบริเวณขึ้น และจะแต่งตั้ง ผบ. ยุทธบริเวณเพื่อรับผิดชอบในการปฏิบัติการยุทธและการช่วยรบของหน่วยกำลังรบทุกเหล่าทัพทั่วยุทธบริเวณ ซึ่งเป็นพื้นที่ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เกี่ยวข้องในการสงคราม^๑ และในเขตสงครามจะประกอบไปด้วยยุทธบริเวณ ซึ่งมีความจำเป็นต่อการทำสงคราม ทั้งในเรื่องการรบโดยตรง และการสนับสนุนทั้งปวง โดยยุทธบริเวณจะถูกแบ่งออกเป็น เขตหน้า และ เขตหลัง นอกเหนือจากพื้นที่ที่ถูกกำหนดเป็นยุทธบริเวณจะถูกกำหนดเป็นเขตภายในอยู่นอกเขตการทำสงครามสำหรับเป็นฐานส่งกำลัง

บำรุงเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติในยุทธบริเวณ⁹ อย่างไรก็ตามประเทศไทยเป็นประเทศที่มีขนาดเล็ก การกำหนดเขตพื้นที่การทำสงครามจึงไม่สามารถปฏิบัติได้ตามหลักนิยมในการปฏิบัติการร่วมจึงเกิดปัญหาการทับซ้อนกันของเขตหลังกับเขตภายใน ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติพันธกิจของแต่ละพื้นที่และการกำหนดความรับผิดชอบให้กับกองทัพบก

ภาพที่ 3 ตัวอย่างการจัดดินแดนยามสงครามที่มีการทับซ้อนกัน
ของยุทธบริเวณกับเขตภายใน

วิเคราะห์ปัญหาการทับซ้อนกันของยุทธบริเวณและเขตภายใน

ปัจจัยที่สำคัญในการพิจารณาแบ่งเขตยุทธบริเวณและเขตภายใน เมื่อมีการจัดดินแดนยามสงคราม ประกอบด้วย

1. ลักษณะภูมิประเทศ ที่ตั้ง ขนาด และอาณาเขต
2. ลักษณะการปฏิบัติการทางทหาร
3. พื้นที่ปฏิบัติการ กับ พื้นที่เขตหลัง
4. ประสิทธิภาพของอาวุธสมัยใหม่ที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีขีด

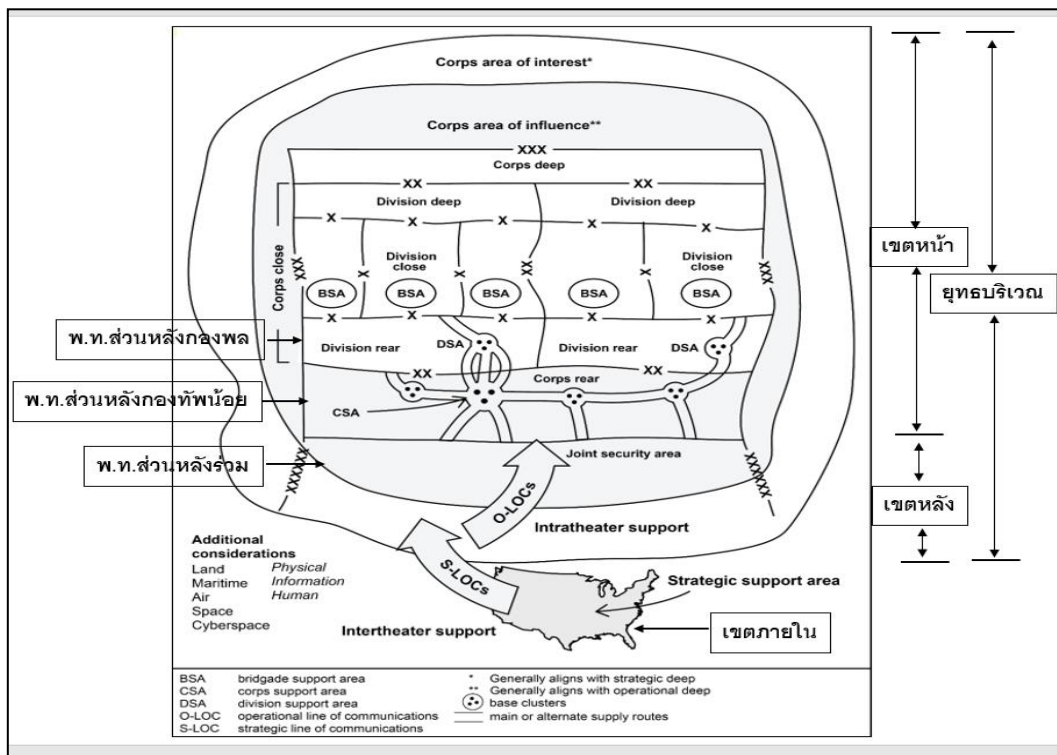
ความสามารถสูง

จากปัจจัยที่นำมาพิจารณาพบว่าหากมีการกำหนดยุทธบริเวณในการทำสงครามเพื่อป้องกันอำนาจอธิปไตยของประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากพิจารณาในเรื่องของประสิทธิภาพของซีปนาวุธสมัยใหม่จะทำให้การกำหนดพื้นที่ที่เป็นเขตภายในและยุทธบริเวณโดยพิจารณาตามปัจจัยทั้ง 4 ด้าน จะไม่สามารถแบ่งพื้นที่เขตหลังของยุทธบริเวณ กับเขตภายในของเขตสงครามในภาพรวมได้

อย่างไรก็ตามลักษณะงานของเขตภายในซึ่งได้แก่พื้นที่ที่เป็นแหล่งทรัพยากร โรงงานอุตสาหกรรมและแหล่งผลิตต่าง ๆ แม้ว่าจะไม่สามารถแยกพื้นที่เขตภายในออกจากพื้นที่ยุทธบริเวณได้ก็ตาม แต่งานการส่งกำลังบำรุงจำเป็นต้องแยกออกจากกัน เนื่องจากลักษณะและขอบเขตแตกต่างกัน แต่ไม่ว่าจะมีการจัดตั้งเขตภายในขึ้นหรือไม่ก็ตาม จะต้องมีการเตรียมการให้สามารถเป็นฐานการสนับสนุนให้กับหน่วยในยุทธบริเวณ ในการปฏิบัติการกิจการป้องกันประเทศของกองทัพบกได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹⁰

การกำหนดเขตสงครามตามหลักนิยมของกองทัพสหรัฐอเมริกา

ภาพที่ 4 การจัดดินแดนยามสงครามของ กองทัพบก สหรัฐอเมริกา (FM 3-0 Operations)

การจัดดินแดนยามสงครามในต่างประเทศนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ตั้ง และยุทธศาสตร์ในการทำสงครามของแต่ละประเทศ เช่น กองทัพสหรัฐอเมริกาเมื่อยุทธศาสตร์ในการป้องกันประเทศ ก่อนที่ภัยคุกคามจะเข้ามาถึง ดังนั้น กองทัพสหรัฐจะกำหนดยุทธบริเวณในประเทศที่ถือว่าเป็นภัยคุกคามโดยกำหนดเขตภายในคือดินแดนแผ่นดินใหญ่ของประเทศ ในส่วนเขตหลังก็จะไปจัดตั้งร่วมกับประเทศพันธมิตร ที่ใกล้กับเขตหน้าในยุทธบริเวณโดยถือเป็นพื้นที่ปฏิบัติร่วมกันของกองทัพสหรัฐ, ประเทศเจ้าบ้านและพันธมิตร เช่น ในสงครามเวียดนาม (1963 - 1975) ประเทศไทยก็ถูกกำหนดให้เป็นเขตหลัง เป็นพื้นที่ในการสนับสนุน ที่จะถูกส่งไปในเขตหน้า หรือพื้นที่การรบ อีกตัวอย่างคือสงครามอ่าว ในปี ค.ศ. 1990 - 1991 เขตหลังของกองทัพสหรัฐ อยู่ที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย อย่างไรก็ตามหลังจากเหตุการณ์ 9/11^{11,12} เมื่อมีการกำหนดเขตยุทธบริเวณภายนอกประเทศในการทำสงคราม สหรัฐจะประกาศให้แผ่นดินของสหรัฐ เป็นยุทธบริเวณสงครามเช่นเดียวกัน

แนวทางการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมตามหลักนิยมของกองบัญชาการกองทัพไทย

กองทัพไทยได้กำหนดพื้นที่ส่วนหลังเป็นสองลักษณะ คือ พื้นที่ส่วนหลังของหน่วยกำลังรบที่รับผิดชอบยุทธบริเวณและพื้นที่ส่วนหลังที่อยู่ในเขตภายในซึ่งพื้นที่ส่วนหลังนี้จะอยู่บนผืนแผ่นดินเท่านั้นไม่รวมพื้นน้ำและทางอากาศและจะมอบภารกิจและความรับผิดชอบให้กับกองทัพบกตามแผนป้องกันประเทศและอยู่ในความรับผิดชอบของผู้บัญชาการกำลังรบร่วมที่ได้รับมอบเขตการยุทธโดยกำหนดพันธกิจหลัก 2 ประการดังนี้

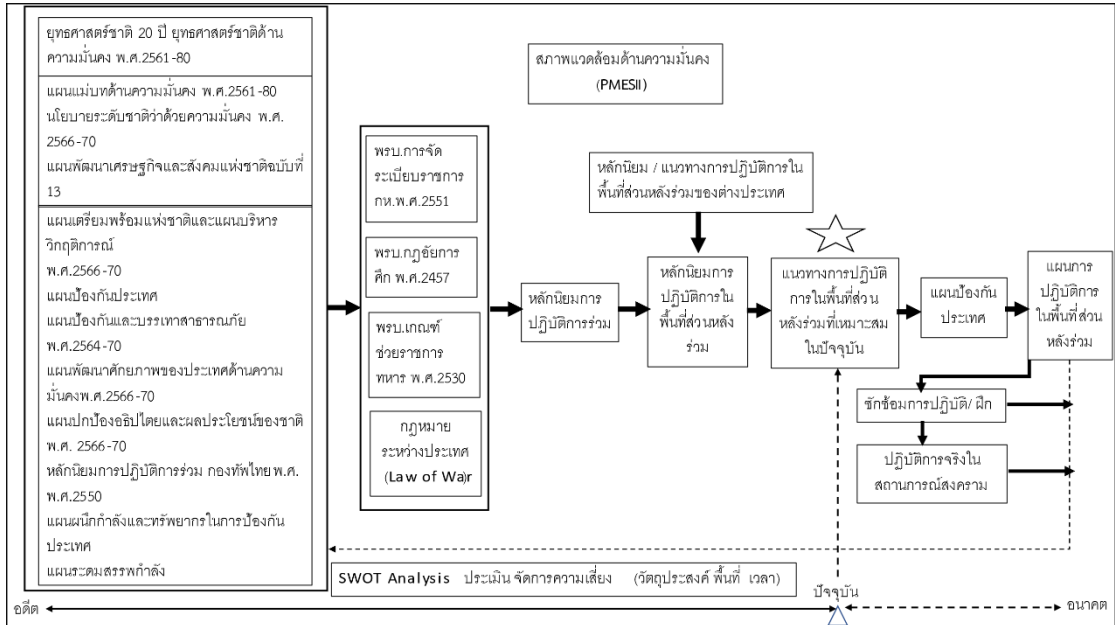
1. การปฏิบัติการระวังป้องกันพื้นที่ส่วนหลังเป็นมาตรการที่นำมาใช้ก่อนระหว่างและภายหลังการโจมตีของภัยคุกคามต่อพื้นที่ส่วนหลังของฝ่ายเราเพื่อป้องกันหรือ ลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการโจมตี
2. การควบคุมความเสียหายเป็นพื้นที่เป็นมาตรการ ก่อน ระหว่าง หลัง เหตุการณ์ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น จากการกระทำของข้าศึก หรือจากภัยธรรมชาติ โดยควบคุมความเสียหายไม่ให้ขยายออกไปกระทบต่อการปฏิบัติการทางทหารของฝ่ายเรา ประกอบไปด้วยมาตรการป้องกันที่มุ่งเน้นในเรื่องของงานข่าวกรอง และระบบการแจ้ง

เตือนภัย ในส่วนมาตรการเตรียมพร้อม ก็คือการจัดชุดควบคุมความเสียหายเป็นพื้นที่ ให้ครอบคลุมในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อการควบคุมและแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็ว

สำหรับการควบคุมบังคับบัญชาชั้น ผู้บัญชาการกำลังรบร่วม เป็นผู้รับผิดชอบในการวางแผนและอำนวยความสะดวกปฏิบัติโดยอาจแต่งตั้ง ผู้บังคับหน่วยสนับสนุน การช่วยรบเป็นนายทหารพิทักษ์พื้นที่ส่วนหลังของหน่วยได้ โดยมีฝ่ายยุทธการและฝ่ายส่งกำลังบำรุง ของหน่วยกำลังรบมีความรับผิดชอบในการวางแผน อำนวยความสะดวก ประสานงาน ซึ่งจะครอบคลุม ในเรื่องการระวังป้องกัน การปฏิบัติการรบในพื้นที่ส่วนหลัง และการควบคุมความเสียหายเป็นพื้นที่ รวมถึงการประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการพลเรือน ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ โดยมีหน่วยส่วนภูมิภาคในพื้นที่เป็นหน่วยให้คำแนะนำปรึกษาในฐานะฝ่ายกิจการพิเศษ นายทหารฝ่ายยุทธการจะเป็นผู้กำกับดูแล และประสาน สอดคล้องแผนพิทักษ์พื้นที่ส่วนหลังเข้าไว้ในแผนการยุทธเป็นส่วนรวม¹³

การวิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมของกองบัญชาการกองทัพไทย

จากหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทยที่ผ่านมา โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป จึงต้องมีการทบทวนหลักนิยม และแนวทางการปฏิบัติไปจนถึงแผนการปฏิบัติว่ามีความพร้อม และครอบคลุมแนวทางปฏิบัติที่สามารถตอบสนองภัยคุกคามในปัจจุบันหรืออนาคตหรือไม่ โดยใช้เครื่องมือที่สามารถมองภาพพื้นที่ปฏิบัติการได้ครอบคลุมในทุกมิติ (PMESSII-PT) และทำการวิเคราะห์ ตั้งแต่ระดับโลก (Global) ภูมิภาค (Regional) อาเซียน (Asian) และภายในประเทศ (Domestic) เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาและแนวโน้มที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม

ภาพที่ 5 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และหาแนวทางการปฏิบัติ

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติการ (Operational Environment Analysis) โดยใช้กรอบ PMESII-PT

1. ด้านการเมือง (Political) ลักษณะทางการเมืองในระดับโลก ภูมิภาค และอาเซียน แนวโน้มขึ้นอยู่กับประเทศมหาอำนาจที่ขยายตัวมีอิทธิพลมายังประเทศไทย โดยใช้อาวุธ และความเป็นประชาธิปไตย อาจส่งผลกระทบต่อการเมืองในประเทศไทย ที่ต้องมีการปรับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ในส่วนภายในประเทศ ความแตกต่างในแนวความคิดทางการเมืองในระดับพื้นที่ ที่กำหนดเป็นยุทธบริเวณเป็นบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ ที่มีอำนาจทางการเมืองทั้งที่เปิดเผยตามโครงสร้างการปกครองและที่มีอำนาจทางการเมืองแบบลับ ๆ รวมถึงอำนาจอิทธิพลทางการเมืองจากนอกพื้นที่ ดังนั้นปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศจะส่งผลต่อการปฏิบัติการทั้งด้านการรบและการสนับสนุนในยุทธบริเวณ

2. ด้านการทหาร (Military) การแผ่ขยายอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจเข้ามาใช้ประโยชน์ภายในประเทศ การแข่งขันการพัฒนาอาวุธ การเกิดสงครามของประเศรัสเซียกับยูเครน ความขัดแย้งในคาบสมุทรเกาหลี และการแย่งชิงทรัพยากรหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ และปัญหาเส้นเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้านของไทย จะส่งผลกระทบต่อ

ต่อการปฏิบัติการทางทหาร ในส่วนภายในประเทศ ชีตความสามารถ และข้อจำกัดและความแตกต่างกันของกำลังพลและหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ยุทธบริเวณ รวมถึง อาวุธยุทโธปกรณ์จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการระวังป้องกันและการควบคุมความเสียหายเป็นพื้นที่

3. ด้านเศรษฐกิจ (Economic) ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยขึ้นกับระบบเศรษฐกิจโลกดังนั้น หากสภาพเศรษฐกิจในระดับโลกตกต่ำจะกระทบเป็นลูกโซ่จนถึงภายในประเทศจะส่งผลกระทบต่อการผลิตสิ่งอุปกรณ์ที่จำเป็นในการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารและให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ ต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสงคราม

4. ด้านสังคม (Social) การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่ระบาดเป็นวงกว้างทั่วโลกลักษณะทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี กฎหมาย ศาสนา การศึกษา ภาษา กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ หรือ แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่อยู่ภายในพื้นที่ยุทธบริเวณ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นที่ที่อยู่ในเขตหลังอาจส่งผลกระทบต่อการระวังป้องกันในพื้นที่ส่วนหลังร่วม

5. ด้านข้อมูลข่าวสาร (Information) เป็นปัจจัยที่สำคัญในการสนับสนุนงานด้านข่าวกรองในการคาดการณ์หนทางปฏิบัติของฝ่ายตรงข้าม ตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ยุทธการจนถึงยุทธวิธีเพื่อใช้ในการวางแผนเตรียมการป้องกันระงับเหตุหรือควบคุมความเสียหายรวมทั้งการซ่อมปรับปรุงให้สามารถใช้งานได้โดยเร็วภายในยุทธบริเวณ

6. ด้านสาธารณูปโภค (Infrastructure) เป็นปัจจัยที่สำคัญในการสนับสนุนหน่วยทหาร องค์กรภาครัฐ ภาคประชาชนในการสนับสนุนงานด้านโครงสร้างพื้นฐานการสาธารณูปโภคในพื้นที่ ที่จำเป็นต้องมีเพื่อให้การปฏิบัติการทางทหารเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ชุมชนและวิถีชีวิตของประชาชนสามารถดำเนินไปได้อย่างปกติหรือเกือบปกติ

7. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) ลักษณะของภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศ ส่งผลกระทบต่อปฏิบัติการทางทหารในยุทธบริเวณ โดยจะมีผลต่อการผลิตสิ่งอุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำสงคราม และสนับสนุนพื้นที่อื่น ๆ นอกยุทธบริเวณ

8. ด้านกรอบเวลาในการปฏิบัติ (Time) เจ็อนไขกรอบเวลาก่อนการปฏิบัติ ระหว่างปฏิบัติ และหลังการปฏิบัติภารกิจ มีผลกระทบต่อการปฏิบัติกรในพื้นที่ส่วนหลังร่วมในยุทธบรเวณ

จากการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติกรทั้งหมดล้วนส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติกรในพื้นที่ส่วนหลังร่วม (เขตหลังของยุทธบรเวณ) รวมถึงพื้นที่ส่วนหลังที่ทับซ้อนกับเขตภายในทั้งการระวังป้องกันตนเองและการควบคุมความเสียหายเป็นพื้นที่ซึ่งฝ่ายเราจำเป็นต้องพิจารณาแสวงประโยชน์จากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติกรเพื่อชดเชยความเสียหายและสร้างความได้เปรียบในการปฏิบัติ อย่างไรก็ตามปัจจัยดังกล่าวคงเป็นเพียงปัจจัยทั่วไปที่สามารถพิจารณาถึงผลกระทบต่อการปฏิบัติกรในภาพกว้างเท่านั้น ในการปฏิบัติกรในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ยังมีพันธกิจที่สำคัญอีกหลายประการที่จะต้องมีการประสานสอดคล้องพันธกิจเหล่านั้นระหว่างเขตหลังไปยังเขตหน้าของยุทธบรเวณ ให้สามารถสนับสนุนการปฏิบัติกรทางทหารได้อย่างต่อเนื่องจนบรรลุภารกิจ และพื้นที่ในเขตภายในไม่ได้รับผลกระทบ หรือได้รับผลกระทบน้อยที่สุด

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกด้วย SWOT Analysis

1. จุดแข็ง (Strengths)

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง นโยบายด้านความมั่นคง และแผนแม่บทด้านความมั่นคงไปจนถึงแผนปฏิบัติกรในปัจจุบัน ที่เน้นการบูรณาการความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงในระดับชาติ ภูมิภาค และระดับโลก โดยจะต้องมีความพร้อมในการปฏิบัติกรในทุก ๆ มิติ

1.2 การมีสายงาน กอ.รมน. ในการปฏิบัติงานในยามปกติ เป็นหน่วยงานที่สามารถขับเคลื่อนการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงในยามปกติและเตรียมการรองรับการปฏิบัติกรทางทหารเมื่อประเทศเข้าสู่สภาวะสงคราม

1.3 การมีหน่วยส่วนภูมิภาค (มณฑลทหารบก) ที่รับผิดชอบการปฏิบัติกรในพื้นที่ส่วนหลัง ตั้งอยู่ทุกภูมิภาคในประเทศไทย

2. จุดอ่อน (Weaknesses)

2.1 ประเทศไทยไม่เคยมีการประกาศสงครามทำการรบเพื่อป้องกันประเทศ ถึงแม้จะเคยมีการประกาศสงคราม 2 ครั้ง คือ การเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2460 เวลา 24.00 ประกาศสถานะสงครามกับฝ่ายเยอรมนี โดยส่งทหารอาสาเข้าร่วมรบอยู่ในฝ่ายสัมพันธมิตร แต่ก็เป็นการเดินทางไปร่วมรบในต่างแดน และการเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ระหว่างประเทศไทยกับประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา ในวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2485 (ค.ศ. 1942) เวลา 12.00 น. แต่ก็ถือเป็นโมฆะ ดังนั้นจึงไม่มีการกำหนดยุทธบริเวณและเขตภายใน ในการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ

2.2 หลักนियมการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมของกองบัญชาการกองทัพไทย มีที่มาจากหลักนियมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมของกองทัพสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีความแตกต่างกันในเรื่องของการทำสงครามเพื่อป้องกันประเทศ ซึ่งของกองทัพสหรัฐอเมริกาคจะทำสงครามนอกประเทศเป็นหลัก จึงทำให้แนวทางการปฏิบัติแตกต่างกันในเรื่องของการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลัง โดยเฉพาะหน่วยระดับกองทัพภาค ซึ่งกองทัพไทยได้มอบภารกิจให้กองทัพบกรับผิดชอบ แต่ไม่ได้กำหนดความรับผิดชอบต่อพื้นที่ส่วนหลังร่วมหรือเขตหลังของยุทธบริเวณอย่างชัดเจน ซึ่งมีการซ้อนทับกันของยุทธบริเวณและเขตภายใน ดังนั้นทำให้กองทัพบกก็ยังไม่มีการวางแผนการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อรองรับสถานการณ์สงคราม

2.3 การปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังภายในยุทธบริเวณ จะมีการปฏิบัติก็ต่อเมื่อ มีการประกาศใช้แผนป้องกันประเทศ ในขั้นที่ 3 การป้องกันประเทศซึ่งก็คือ การประกาศสงครามเท่านั้น ในกรณี ที่เกิดความขัดแย้งที่ยังอยู่ในขั้นที่ 1 ขั้นปกติ และขั้นที่ 2 ขึ้นตอบโต้ ในปัจจุบัน กองทัพไทย และ กองทัพบก ยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการปฏิบัติ แต่ยังคงใช้แนวทางการปฏิบัติและหน่วยงานเหมือนในยามปกติ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติการป้องกันประเทศ หากความขัดแย้งทวีความรุนแรงมากขึ้น จนถึงขั้น ต้องประกาศสงคราม

2.4 หลักนियมการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม กำหนดเป็นลักษณะของการพิทักษ์พื้นที่ส่วนหลัง เน้นในเรื่องการระวังป้องกันและควบคุมความเสียหาย โดยจัดให้อยู่ในหลักนियมด้านส่งกำลังบำรุงร่วม จึงทำให้ขาดความประสานสอดคล้องในเรื่องของสายงานยุทธการ และสายงานส่งกำลัง รวมทั้งการบูรณาการกับส่วนราชการพลเรือน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติได้อย่างครอบคลุมในทุกมิติ

3. โอกาส (Opportunities)

3.1 นโยบายการสนับสนุนและให้ความสำคัญของรัฐบาลต่อการเตรียมความพร้อมในการเผชิญหน้ากับภัยคุกคามในทุกรูปแบบและหลากหลายมิติ

3.2 กองทัพไทยมีการฝึกร่วม-ผสม ทั้งภายในกองทัพไทย และ ฝึกร่วมกับมิตรประเทศ รวมทั้งการสัมมนาทางวิชาการด้านความมั่นคงทั้งภายในและภายนอกประเทศเป็นประจำทุกปี การเข้ารับการศึกษาศึกษาในสถาบันทางทหารของประเทศมหาอำนาจ ในระดับวิทยาลัยเสนาธิการ วิทยาลัยการทัพ ทั้งในระดับยุทธวิธี ยุทธการ และยุทธศาสตร์ จึงควรแสวงหาโอกาสนี้ในการปรับปรุงแก้ไข หลักนियม ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ทหารในการป้องกันประเทศรวมถึงการเตรียมการภายใต้สถานการณ์ฝึกได้

4. อุปสรรค (Threats)

4.1 การพัฒนาเทคโนโลยีด้านขีดความสามารถของอาวุธสมัยใหม่ มีระยะยิงไกลขึ้น มีอำนาจในการทำลายล้างสูงขึ้น และมุ่งเน้นการทำลายเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารที่อยู่ในยุทธบริเวณ และส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ของคู่สงคราม โดยต้องการให้คู่สงครามยอมแพ้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะของประเทศไทย ซึ่งมีขนาดเล็ก ดังนั้นทางกายภาพจะไม่สามารถแบ่งแยก ยุทธบริเวณ และ และเขตภายในออกจากกันได้เลย

4.2 กองทัพไทยยังไม่มีระบบอาวุธที่ทันสมัยที่สามารถต่อต้านขีปนาวุธ และ อาวุธที่มีขีดความสามารถสูงได้เลย ดังนั้นการเตรียมการ การเตรียมความพร้อมที่ดี จะสามารถช่วยลดความเสียหายที่เกิดขึ้น

การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อม

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ครอบคลุมถึงความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกันของยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ ยุทธศาสตร์ในยุทธบริเวณ เพื่อให้ได้แนวทางในการปฏิบัติ หลักนิยมในการปฏิบัติการร่วม และ แผนขีดความสามารถร่วม แม้ว่ากองทัพไทยจะไม่มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังอย่างเต็มรูปแบบก็ตาม แต่ประเทศไทยยังมีหน่วยงานที่สามารถประสานสอดคล้อง และบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชนในยามปกติ ดังนั้น กองบัญชาการกองทัพไทย และกองทัพบกจะต้องมีการปรับปรุงหลักนิยม และแนวทางการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ให้สามารถรับมือกับสภาพแวดล้อมการทำสงคราม ที่เปลี่ยนแปลงไป และรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่กระทบต่อความมั่นคงในอนาคต เพื่อปกป้องอธิปไตยและประชาชนให้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

สรุปปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อปฏิบัติการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมของกองทัพไทย และกองทัพบก

1. แนวโน้มปัญหาความมั่นคงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในอนาคต
2. กองทัพไทยยังไม่มีระบบต่อต้านซีปนาวุธ และการขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม
3. กองบัญชาการกองทัพไทยไม่มีหลักนิยม แนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม และไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป
4. กองทัพบกไม่มีแผนการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ไม่มีเอกสารตำราและแนวทางการปฏิบัติในกรณีพื้นที่เขตหลังทับซ้อนกับเขตภายใน

การปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมของกองทัพสหรัฐอเมริกา

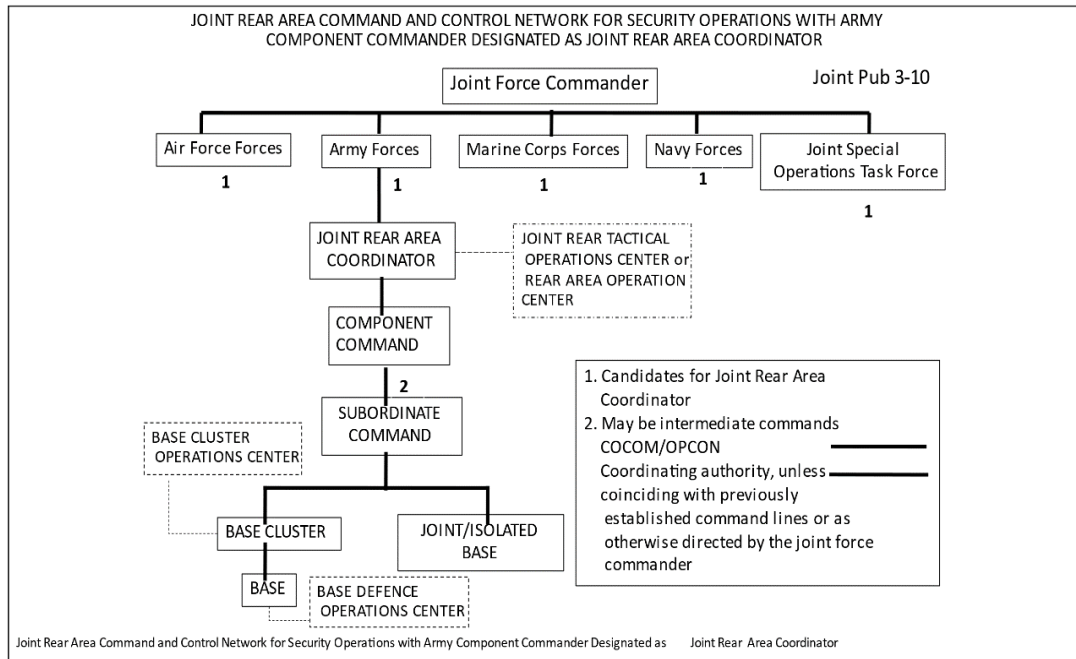
ในปัจจุบันกองทัพไทยยังคงนำเอาหลักนิยมการปฏิบัติการทางทหารของกองทัพสหรัฐอเมริกามาปรับใช้ เนื่องจากการเข้ามามีบทบาทในฐานะประเทศมหาอำนาจ ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 1 ดังนั้นโครงสร้างการจัดกองทัพ กำลังพล และอาวุธยุทโธปกรณ์

ก็จะเป็นไปตามหลักนิยมของกองทัพสหรัฐ และจากนโยบายด้านความมั่นคง และการทหารในการป้องกันประเทศในการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จะใช้แนวทางการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมของกองทัพสหรัฐมาทำการศึกษา และปรับใช้เพื่อหาแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับกองทัพไทย

การกำหนดยุทธบริเวณของกองทัพสหรัฐอเมริกา จะถูกกำหนดไว้ให้ห่างไกลจากที่ตั้งของประเทศ มียุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงโดยการเอาชนะภัยคุกคามก่อนที่ภัยคุกคามจะรุกเข้าถึงประเทศ ดังนั้นเขตภายในซึ่งก็คือ ผืนแผ่นดินของสหรัฐอเมริกาเองจะไม่ได้รับผลกระทบจากระบบอาวุธที่ทันสมัยของคู่สงครามโดยตรง แต่จากเหตุการณ์ 9/11 (September 11, 2001) มีการก่อการร้ายครั้งที่ยุทธบริเวณที่รุนแรงที่สุดในประเทศจนอาจถือได้ว่า ผืนแผ่นดินของสหรัฐกลายเป็นยุทธบริเวณหนึ่งของการทำสงครามของสหรัฐอเมริกา ทำให้รัฐบาลของประเทศสหรัฐได้มีการทบทวนบทบาทหน้าที่ของ กองกำลังป้องกันชาติ (National Guard) และ กำลังสำรอง (Reserves) เพื่อสนับสนุนกำลังทหารหลักในการรักษาความปลอดภัยผืนแผ่นดินใหญ่ของสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดเป็นเป้าหมายของการก่อการร้ายและเป็นยุทธบริเวณหนึ่งในการทำสงครามของสหรัฐ และจะต้องมีการกำหนดภารกิจให้กับกองกำลังป้องกันชาติเป็นส่วนหนึ่งของแผนการสงครามเพื่อเผชิญกับภัยคุกคามต่อเขตภายในของสหรัฐในอนาคต¹⁴

สำหรับยุทธบริเวณของสหรัฐอเมริกาที่อยู่ภายนอกประเทศ ในการกำหนดเขตหน้าของยุทธบริเวณเป็นพื้นที่การรบ และ กำหนดพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงกัน อาจอยู่ติดกันหรือไม่ติดกัน เป็นพื้นที่เขตหลังหรือเป็นพื้นที่ส่วนหลังร่วมเพื่อเป็นพื้นที่ในการสนับสนุน โดยปกติจะอยู่ในประเทศที่เป็นพันธมิตรของสหรัฐ การรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ส่วนหลังร่วมจะเป็นกำลังของชาติเจ้าบ้านเป็นหลัก โดยการจัดตั้งเป็นฐานและกลุ่มฐาน ระวังป้องกันที่ตั้งสำคัญและประชาชนในพื้นที่ เพื่อสะดวกในการควบคุมและรักษาความปลอดภัย

ภาพที่ 6 โครงสร้างการควบคุมบังคับบัญชาของกองทัพสหรัฐอเมริกา (Joint Pub 3-10 Joint Doctrine for Rear Area Operations)

ในส่วนกองกำลังของกองทัพสหรัฐและประเทศพันธมิตรที่ร่วมทำสงคราม จัดตั้งเป็นฐานและกลุ่มฐานรวมทั้งรับผิดชอบในการระวังป้องกันฐานและกลุ่มฐานของตนเองเช่นเดียวกัน โดยอยู่ภายใต้การควบคุมบังคับบัญชาของผู้บังคับกองกำลังรวบรวม (ผบ.กกล.รวบรวม) และ ผบ.กกล.รวบรวม จะแต่งตั้งผู้ประสานการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม โดยปกติจะแต่งตั้งจากกองทัพบก เนื่องจากพื้นที่ส่วนหลังคือพื้นที่บนพื้นดินเท่านั้น ผู้ประสานการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม จะควบคุมหน่วยรองที่จัดตั้งเป็นฐานกลุ่มฐานและฐานอิสระทั้งของ กกล.รวบรวม และของประเทศเจ้าบ้าน เพื่อความร่วมมือในการเอาชนะภัยคุกคามและการปฏิบัติตามพันธกิจของการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม^{15,16}

ภัยคุกคามในพื้นที่ส่วนหลังร่วมและการตอบโต้

สำหรับภัยคุกคามในพื้นที่ส่วนหลังในปัจจุบัน และแนวโน้มภัยคุกคามในอนาคตนั้นจะมีทั้งภัยคุกคามในระดับเป็นบุคคล ไปจนถึงการใช้กำลังทางยุทธวิธีตามแบบเข้ามาโจมตี และทำลายที่ตั้งทางการทหาร และสถานที่สำคัญทางความมั่นคง รวมทั้ง

ระบบสาธารณสุขโลก นอกเหนือจากนี้ ยังมีการใช้อาวุธหรือขีปนาวุธที่มีคุณภาพสูงทำลายเป้าหมายโดยเฉพาะเป้าหมายที่อยู่ในพื้นที่เขตหลังและเขตภายใน¹⁷

แนวโน้มภัยคุกคามอีกประการหนึ่งก็คือ ภัยคุกคามจากไซเบอร์ ที่สามารถทำลายระบบการติดต่อสื่อสารและควบคุมบังคับบัญชาในพื้นที่เขตหลัง ซึ่งเป็นเขตของการประสานสอดคล้องในภารกิจการรบและการสนับสนุนทั้งปวง ซึ่งหากไม่มีแนวทางป้องกันแก้ไข หรือควบคุมความเสียหายไม่ให้เกิดผลกระทบเป็นวงกว้าง ก็จะทำให้ประสบกับความพ่ายแพ้ในการป้องกันประเทศและอาจสูญเสียกำลังพลและประชาชนในพื้นที่จำนวนมาก¹⁸

การจำแนกภัยคุกคามเป็น 3 ระดับ และการจัดกำลังตอบโต้ภัยคุกคามในแต่ละระดับของกองทัพสหรัฐ¹⁹

ระดับของภัยคุกคาม	ตัวอย่างภัยคุกคาม	การตอบสนองต่อภัยคุกคาม
ระดับ 1	สายลับของฝ่ายตรงข้าม การก่อวินาศกรรม ผู้เห็นอกเห็นใจ ฝ่ายตรงข้าม การจารกรรม การ โคนล้มรัฐบาล การลอบสังหาร ระเบิดแสวงเครื่อง การโจมตีด้วยระเบิด ผู้ก่อการร้าย ผู้ก่อความไม่สงบ	กำลังระวังป้องกันฐาน กลุ่มฐาน และหน่วยทหารสารวัตร และเทียบเท่า
ระดับ 2	หน่วยทางยุทธวิธีขนาดเล็กที่สามารถทำอันตรายต่อกำลังทหารและประชาชนของฝ่ายเรา กำลังรบนอกแบบ และเครื่องยิงลูกระเบิด เครื่องยิงจรวด ที่สามารถขัดขวางการปฏิบัติการของกำลังทหารของฝ่ายเรา และการจัดระเบียบของรัฐบาลและการปฏิบัติงานในท้องถิ่นได้	กำลังที่เอาชนะภัยคุกคามในระดับ 1 รวมถึง ยานเกราะล้อยางและรถรบสายพาน ปืนใหญ่ อาวุธยิงเล็งตรง ปืนกลหนัก เครื่องยิงลูกระเบิดอัตโนมัติ กำลังเตรียมพร้อมในบังคับบัญชาหรือกำลังตอบโต้ สนับสนุน ด้วย เครื่องยิงลูกระเบิดขนาดกลางและขนาดเล็ก
ระดับ 3	เมื่อภัยคุกคามสามารถจัดกำลังรบตามแบบขนาดใหญ่ โดยใช้การปฏิบัติการ ทางบก ทางเรือ และ ทางอากาศ ประกอบด้วย หน่วยส่งทางอากาศ หน่วยเคลื่อนที่ทางอากาศ หน่วยยกพลขึ้นบก การแทรกซึม การโจมตีด้วยอากาศยานหรือขีปนาวุธที่มีขีดสมรรถนะสูง และระยะยิงไกล	กำลังเหมือนในระดับที่ 2 และกำลังทางยุทธวิธีที่จัดเตรียมไว้

สำหรับภัยคุกคามในเรื่องของการใช้เคมี ชีวะ รัังสี สิ่งปนเปื้อนรังสีนิวเคลียร์ เป็นความรับผิดชอบของ ผู้บังคับกองกำลังรวบรวมจนถึง ผู้บังคับฐานกลุ่มฐาน ในการจัดหาเครื่องมือป้องกันและทำลายล้างพิช ทั้งเป็นเครื่องมือป้องกันทหารในแต่ละบุคคล และมีหน่วยและเครื่องมือที่ทันสมัยในการป้องกันพิช และทำลายล้างพิชอย่างเพียงพอเป็นส่วนรวม และจะถูกกำหนดไว้ในแผนการป้องกันและทำลายล้างพิชเคมี ชีวะ รัังสี สิ่งปนเปื้อนรังสีนิวเคลียร์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนการรบ²⁰

วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ส่วนหลังร่วม²¹

1. ป้องกันหรือลดผลกระทบการขัดขวางการปฏิบัติการสนับสนุน
2. ป้องกันหรือลดผลกระทบการปฏิบัติของข้าศึก ต่อระบบการควบคุม บังคับบัญชา การ ติดต่อสื่อสาร ระบบคอมพิวเตอร์และการข่าวกรอง
3. ป้องกันบุคคลและสิ่งอำนวยความสะดวก
4. ป้องกันเส้นหลักการส่งกำลังที่ผ่านเข้ามาในพื้นที่ส่วนหลังร่วม
5. ค้นหา ตรึง สกัดกั้น และเอาชนะข้าศึก
6. วางแผนและดำเนินการควบคุมความเสียหายเป็นพื้นที่
7. ประเมินและจัดลำดับความเร่งด่วนในการป้องกันฐาน

พันธกิจในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม²²

การระวังป้องกัน เป็นพันธกิจที่ครอบคลุมกิจกรรมและเครื่องมือที่ใช้เพื่อ ป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามเพื่อความปลอดภัยและดำรงความหมุนเนื่องรวมถึงการ ควบคุมความเสียหายเป็นพื้นที่

1. การติดต่อสื่อสาร เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมบังคับบัญชาและ การ ติดต่อสื่อสารเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการระหว่างหน่วย
2. การข่าวกรอง เป็นการสนับสนุนงานข่าวกรอง การต่อต้านข่าวกรอง และกฎการใช้กำลัง มีประสานกับทุกหน่วยกำลังของกองทัพสหรัฐ พันธมิตร และชาติเจ้า บ้าน
3. การดำรงสถานภาพ เป็นภารกิจหลักของในพื้นที่ส่วนหลังร่วม โดยดำรง ความต่อเนื่องในการรบ คำนึงถึงความปลอดภัยเพื่อสามารถให้การสนับสนุนในการ ปฏิบัติการรบ ได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นหน่วยในพื้นที่ส่วนหลังร่วมต้องมีขีดความสามารถ ใน การป้องกันตนเองและรวมกลุ่มในการป้องกันตัวเองเพื่อความสำเร็จของภารกิจ

4. การจัดพื้นที่ เป็นการบริหารจัดการพื้นที่และกำหนดตำแหน่งที่ตั้งทางทหาร ในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ให้มีความปลอดภัย ช่วยเหลือกันได้ แต่ยากต่อการโจมตี ส่งผลให้ภารกิจสำเร็จ

5. การเคลื่อนย้าย เป็นการวางแผน การใช้เส้นทาง การควบคุมและการระวังป้องกันในการเคลื่อนย้ายทั้งบุคคลและสิ่งอุปกรณ์ในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ใช้เพื่อขนย้ายกำลังพลและสิ่งอุปกรณ์ ในการสนับสนุนต่อกำลังรบร่วม ปกติผู้บัญชาการกำลังรบร่วมจะควบคุมการปฏิบัติการเคลื่อนย้ายโดยการจัดตั้งศูนย์การเคลื่อนย้ายร่วม

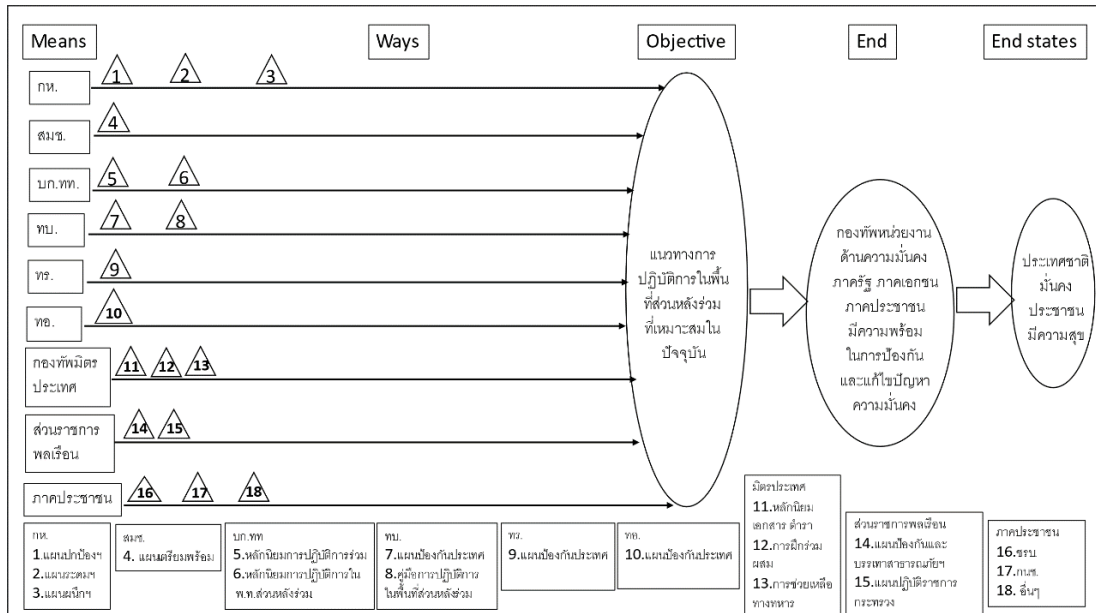
6. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การบูรณาการสิ่งอำนวยความสะดวกและการระวังป้องกัน ในพื้นที่ส่วนหลังร่วมซึ่งเป็นพื้นฐานความต้องการที่จำเป็น สำหรับ กกล.รบร่วม ดังนั้นต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับกำลังของชาติเจ้าบ้านและหน่วยงานของรัฐบาล

7. การสนับสนุนจากชาติเจ้าบ้าน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยเหลือทั้งการปฏิบัติทางพลเรือนและทางทหารภายในระยะปฏิบัติการของ กกล.รบร่วม จะต้องมีข้อตกลงระหว่างชาติเพื่อให้การสนับสนุนกำลังรบร่วมรวมถึงการระวังป้องกันในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ดังนั้นจะต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวัง สิ่งที่ควรคำนึงคือพื้นที่ส่วนหลังร่วมที่ประกอบด้วยชาติเจ้าบ้านมากกว่าหนึ่งชาติจะมีความแตกต่างกัน หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากชาติเจ้าบ้านอาจเกิดผลกระทบต่อความสามารถในการปฏิบัติทางทหาร และการบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ ในบางกรณีความรับผิดชอบในการกำหนดพื้นที่ส่วนหลังร่วมอาจถูกกำหนดโดยชาติเจ้าบ้านแต่จะอยู่ในความรับผิดชอบของ ผบ.กกล.รบร่วม

แนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ในทุกระดับ เมื่อนำหลักนิยมและแนวทางการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมของกองทัพสหรัฐอเมริกาศึกษาพบว่า สามารถนำมาปรับใช้กับการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย ยกเว้นในเรื่องของยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศที่ท่าสงครามนอกประเทศ ยุทธศาสตร์ทหารในยุทธบริเวณ เช่น การจัดดินแดน ภัยคุกคาม กำลังที่ใช้ เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางในการจัดทำแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อ

เสริมสร้างศักยภาพของกองทัพให้มีความพร้อมในการป้องกันประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้ คือ

ภาพที่ 7 กรอบแนวคิดในการแก้ปัญหาการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม

แนวทางการปรับปรุงหลักนิยมการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมของกองบัญชาการกองทัพไทย

1. การกำหนดพื้นที่เขตหลังของยุทธบริเวณพิจารณาจาก ปัจจัยในเรื่อง การสนับสนุนการปฏิบัติในเขตหน้า และ มาตรการและพันธกิจในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมเป็นหลัก โดยจะต้องไม่เป็นภาระให้กับ ผบ.ยุทธบริเวณ หรือ ผบ.กกล.รบรวม หรือ ผบ.กกล.เฉพาะกิจร่วมที่ได้รับการแต่งตั้งในการควบคุมบังคับบัญชาและการระวังป้องกัน

2. เนื่องจากประเทศไทยมีขนาดเล็ก และปัจจุบันอาวุธมีความทันสมัยมีสมรรถนะสูงในการกำหนดพื้นที่เขตสงครามจึงไม่สามารถแบ่งพื้นที่ยุทธบริเวณและเขตภายในได้อย่างชัดเจน ดังนั้นประเทศไทยอาจถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่ยุทธบริเวณทั้งประเทศ ซึ่งหมายความว่า เขตหลังของยุทธบริเวณกับเขตภายในจะทับกัน ดังนั้นในการกำหนดพื้นที่ด้วยลักษณะทางกายภาพที่มีเส้นแบ่งเขตและพันธกิจควบคู่กันจะไม่

สามารถทำได้ จึงต้องนำปัจจัยอื่นๆมาพิจารณา เช่น การกำหนดพื้นที่ ที่เป็นศูนย์กลางของประเทศ ทั้งเป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญ และแหล่งผลิต โรงงานอุตสาหกรรม สาธารณูปโภค ในระดับประเทศ อาจกำหนดเป็นเขตภายใน เพื่อดำเนินการตามพันธกิจของเขตภายใน แต่จะต้องมีการเสริมสร้างระบบอาวุธต่อต้านอาวุธที่ทันสมัยของฝ่ายตรงข้าม ระบบงานข่าวกรองต้องมีประสิทธิภาพ และใช้กฎหมายเกี่ยวกับการทำสงครามระดับนานาชาติและเวทีโลกในการคุ้มครองเขตภายใน ส่วนพื้นที่เขตหลังของยุทธบริเวณ ให้ปฏิบัติตามพันธกิจในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม

3. ความชัดเจนในการแบ่งมอบความรับผิดชอบพื้นที่ส่วนหลังร่วมให้กับกองทัพควบคุมการปฏิบัติ เมื่อมีการประกาศสงคราม และมีการกำหนดยุทธบริเวณ และผ.ยุทธบริเวณแล้ว ในส่วนพื้นที่ส่วนหลังร่วมซึ่งจะอยู่บนผืนดินทั้งหมด โดยปกติ แล้วจะมอบหมายให้ กองทัพบกเป็นผู้รับผิดชอบ เนื่องจากจะสอดคล้องกับการปฏิบัติในเรื่องพื้นที่ ภารกิจ และหน่วยรับผิดชอบในการเตรียมการและประสานการปฏิบัติ

การจัดทำแผนป้องกันประเทศและเอกสารตำราของกองทัพบกในส่วนการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม

1. ความรับผิดชอบการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังที่อยู่ในเขตหน้าของยุทธบริเวณ(พื้นที่การรบ) มอบหมายให้กองทัพอากาศที่รับผิดชอบต่อแผนป้องกันประเทศในแต่ละด้าน รับผิดชอบต่อพันธกิจการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังของกองทัพอากาศ แต่ต้องประสานสอดคล้องกับการปฏิบัติในพื้นที่ส่วนหลังร่วม

2. ความรับผิดชอบการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม หรือ พื้นที่เขตหลังของยุทธบริเวณที่ได้รับภารกิจจาก กองบัญชาการกองทัพไทยนั้น กองทัพบกจะต้องแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาควบคุมการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม โดยพิจารณาจากปัจจัย ที่ตั้งของหน่วยทหารที่อยู่ในเขตหลังของยุทธบริเวณ มณฑลทหารบกทั้ง 35 มณฑล ของกองทัพอากาศ ที่ไม่ได้อยู่ในเขตหน้าของยุทธบริเวณหรือพื้นที่การรบ รวมถึงการมอบหมายความรับผิดชอบในการบังคับบัญชา ควบคุม และประสานการปฏิบัติในพื้นที่ส่วนหลังร่วม โดยมีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม และแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม

3. กำหนดพันธกิจของการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ที่มีการประสาน สอดคล้องระหว่างแผนการรบ และแผนการช่วยรบโดย พิจารณาจากพันธกิจในการ ปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมของกองทัพสหรัฐมาปรับใช้ในการปฏิบัติของกองทัพบก

4. พิจารณาและปรับเปลี่ยนการกำหนดภัยคุกคามทั้ง 3 ระดับและแนว ทิศทางการตอบโต้ ภัยคุกคาม รวมทั้ง ภัยคุกคามทางไซเบอร์ และการป้องกันและทำลาย สิ่ง ปนเปื้อน เคมี ชีวะ รังสี นิวเคลียร์

5. การประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการอื่น ๆ และภาคประชาชน โดย ประสานความร่วมมือกับกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรเป็น ศูนย์กลางประสานงาน โดยมีมณฑลทหารบกดำเนินการตั้งแต่ยามปกติ

6. บูรณาการแผนป้องกันประเทศและแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมในยามสงคราม โดยมีการเตรียมการตั้งแต่ในยาม ปกติ

7. ที่ตั้งหน่วยทหารของกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศที่อยู่ในเขต หลัง เป็นความรับผิดชอบของกองกำลังของแต่ละเหล่าทัพ โดยจัดเป็นฐานและกลุ่มฐาน โดยมอบให้ ผู้บังคับหน่วยทหาร เป็นผู้บังคับฐานและกลุ่มฐาน โดยขึ้นการบังคับบัญชากับผู้ บังคับบัญชาที่กองทัพบกแต่งตั้งให้ควบคุม บังคับบัญชา พื้นที่ส่วนหลังร่วม

8. ส่วนราชการพลเรือน จังหวัด อำเภอ และภาคเอกชนและประชาชน มอบให้ จังหวัดและอำเภอ เป็นผู้กำหนดเป็นฐานและกลุ่มฐาน โดยประสานการปฏิบัติกับ ศูนย์ปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม และขึ้นควบคุมกับผู้บังคับศูนย์ปฏิบัติการในพื้นที่ส่วน หลังร่วมที่กองทัพบกแต่งตั้ง

9. พิจารณาปรับการใช้กำลังประจำถิ่น และกำลังกึ่งทหารที่อยู่ในพื้นที่ส่วน หลังร่วม

10. ปรับปรุง พัฒนา เอกสารตำรา การปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังของ กองทัพอากาศ และจัดทำเอกสาร ตำราว่าด้วย การปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังในพื้นที่เขต หลัง หรือพื้นที่ส่วนหลังร่วม

ความเสี่ยงและประเด็นท้าทาย

จากแนวโน้มภัยคุกคามในอนาคตใน ที่มีหลากหลายรูปแบบจะส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติการทางทหาร เช่น การแผ่อิทธิพลของกลุ่มประเทศมหาอำนาจเข้ามาสู่ ประเทศไทย การแข่งขันกันพัฒนาซีปนาอูธ ภัยจากการก่อการร้าย อาชญากรข้ามชาติ ภัยจากสงคราม เคมี ชีวะ รังสี นิวเคลียร์ สงครามตัวแทน สงครามไซเบอร์ และ ภัยพิบัติจากธรรมชาติ โรคระบาด มีผลกระทบต่อ การวางแผน และการปฏิบัติการทางทหารไม่เป็นไปตามแผน ดังนั้น จะต้องมีการวางแผน เตรียมการ การจัดการความเสี่ยงไว้ให้ครอบคลุมทุกด้าน เพื่อให้การปฏิบัติการในยุทธบริเวณ เป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ในแต่ละระดับ

จากข้อพิจารณาถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมจึงสรุปออกมาเป็นแนวคิดทางยุทธศาสตร์ในยุทธบริเวณได้ดังนี้

1. เป้าหมาย คือ แนวทางการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม (หลักนิยม และ แผนการปฏิบัติ) ที่เหมาะสมในปัจจุบัน

2. วิธีการแก้ปัญหา ประกอบด้วย

2.1 การปรับปรุงและพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมของกองบัญชาการกองทัพไทย

2.2 การจัดทำแผนป้องกันประเทศและเอกสารตำราของกองทัพบก ในส่วนการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ให้สามารถเผชิญหน้ากับภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งในประเทศ และ ต่างประเทศตั้งแต่การพัฒนาแนวทาง หลักนิยม เอกสาร ตำรา การจัดทำแผน การซักซ้อม การปฏิบัติให้มีความพร้อมในการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เครื่องมือ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย สภาความมั่นคงแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพมิตรประเทศ กระทรวงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนราชการพลเรือน และ ภาคเอกชน

4. การจัดการความเสี่ยง มีการวางแผน เตรียมการ การจัดการความเสี่ยงไว้ให้ครอบคลุมทุกด้าน เพื่อให้การปฏิบัติการในยุทธบริเวณ เป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง บรรลุผลสำเร็จตาม เป้าหมายของยุทธศาสตร์ในแต่ละระดับ

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องและการนำแนวทางที่เหมาะสมในการปฏิบัติของกองทัพสหรัฐอเมริกามาใช้ ให้เข้ากับลักษณะทางภูมิศาสตร์ โครงสร้างของหน่วยงานด้านความมั่นคงของประเทศไทย ภายใต้เงื่อนไขและสถานการณ์ปัจจุบันเป็นไปตาม กระบวนการและขั้นตอน ในการจัดทำยุทธศาสตร์แต่ละระดับจนถึงยุทธศาสตร์ในยุทธบริเวณเพื่อให้ได้หลักนิยมและแนวทางการปฏิบัติ ไปจนถึงแผนป้องกันประเทศ โดยกองทัพไทยจะต้องมีการปรับปรุงและแก้ไขหลักนิยมการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม และกองทัพบกจะต้องมีการปรับปรุงแผนป้องกันประเทศ โดยมีการเพิ่มเติมแผนการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม เนื่องจากความรับผิดชอบในพื้นที่เขตหลังเฉพาะดินแดนบนผืนแผ่นดิน ถือเป็นความรับผิดชอบของกองทัพบก ซึ่งมีหน่วยส่วนภูมิภาคที่มีการปฏิบัติการกิจในการประสานงานกับส่วนราชการอื่นๆในยามปกติ ซึ่งเมื่อเกิดสงครามขึ้น ก็สามารถปรับเปลี่ยนการปฏิบัติการเป็นการปฏิบัติในยามสงครามได้ทันที

การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการยอมรับได้ของหนทางปฏิบัติ

1. ความเหมาะสม

1.1 สำหรับปัญหาการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังในอดีตของกองทัพไทยคือ ไม่มีหลักนิยมที่ในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมที่เหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์ ยุทธศาสตร์ในการป้องกันประเทศ และแนวโน้มของภัยคุกคามในอนาคต การขาดความชัดเจนในการแบ่งมอบความรับผิดชอบ รวมถึงขาดการประสานสอดคล้องพันธกิจในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ดังนั้น แนวทางที่เสนอคือ ให้มีการปรับปรุงหลักนิยมการปฏิบัติการร่วม และจัดทำหลักนิยมการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลัง รวมทั้งแบ่งมอบความรับผิดชอบ การปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมจึงถือว่าเป็นแนวทางที่มีความเหมาะสม เนื่องจากเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีต และ เตรียมการปฏิบัติในอนาคต

1.2 การปรับปรุงแผนป้องกันประเทศของกองทัพบก ในส่วนการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมที่ผ่านมา มีการฝึกแผนป้องกันประเทศและการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลัง แต่ไม่ได้มีการฝึกในพันธกิจของการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม เนื่องจากไม่มีการกำหนดพื้นที่ยุทธบริเวณ จึงไม่สามารถทำแผนการปฏิบัติและแนวทางการปฏิบัติ รวมถึงไม่มีเอกสารตำราการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม จึงถือว่าแนวทางในการปรับปรุงแผนป้องกันประเทศ และการจัดทำเอกสารตำราการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม จึงมีความเหมาะสม เพื่อจะเป็นการเริ่มต้นในการฝึกและเมื่อนำไปปฏิบัติงานจริง หนทางปฏิบัติที่เสนอนั้นจะส่งผลต่อการที่จะทำให้เป้าหมายในการป้องกันประเทศบรรลุความสำเร็จ

การดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงและจัดทำหลักนิยม รวมถึงเอกสารตำราการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ถือว่าเป็นการเตรียมความพร้อมกองทัพ ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติการกิจ เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความพร้อมรองรับสถานการณ์ทั้งในยามปกติและยามสงครามให้มีความมั่นคงปลอดภัย ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ ดังนั้นจึงถือว่าตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของชาติ และแนวทางการปฏิบัติทั้ง 2 แนวทางมีความเหมาะสมสามารถสนับสนุนการปฏิบัติการกิจเมื่อมีสถานการณ์สงครามเพื่อบรรลุผลสำเร็จในการป้องกันประเทศ

2. ความเป็นไปได้และยอมรับได้

2.1 ในการดำเนินการแก้ไขหลักนิยมการปฏิบัติการร่วม ของกองบัญชาการกองทัพไทย เพราะจัดอยู่ในยุทธศาสตร์ในยุทธบริเวณ ที่จะต้องหาแนวทางหรือพันธกิจที่ สามารถต่อสู้กับภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงในการเตรียมกำลังและเสริมสร้างศักยภาพให้มีความพร้อมในการป้องกันประเทศ และมีหน่วยงานของกองทัพไทยที่รับผิดชอบโดยตรง จึงมีความเป็นไปได้และยอมรับได้ในการดำเนินการแก้ไข

2.2 ในการจัดทำแผนการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมและเอกสารตำรา มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการเนื่องจากหากมีสถานการณ์สงครามจะส่งผล

กระทบการปฏิบัติการป้องกันประเทศ ส่งผลต่อความมั่นคงของอธิปไตยของประเทศ และความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในชาติ ซึ่งตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของชาติ ถือเป็นภารกิจสำคัญยิ่งของกองทัพบกและมีหน่วยงานของกองทัพไทยที่รับผิดชอบโดยตรง จึงมีความเป็นไปได้และยอมรับได้ในการดำเนินการแก้ไขปรับปรุง

สำหรับแนวทางที่เสนอ ทั้ง 2 ข้อเมื่อได้ดำเนินการแก้ไขแล้ว จะทำให้กองบัญชาการกองทัพไทยที่อำนวยความสะดวกและประสานการปฏิบัติ และกองทัพบกในฐานะกองกำลังทางบกที่รับผิดชอบการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลัง กองทัพเรือที่รับผิดชอบฐานทัพเรือ กองทัพอากาศที่รับผิดชอบฐานทัพอากาศ สนามบิน และส่วนราชการพลเรือนอื่นๆ สามารถปฏิบัติการกิจตามแผน เมื่อมีสถานการณ์สงครามและบรรลุผลสำเร็จในการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทยจะต้องขับเคลื่อนการแก้ไขหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมที่ล้ำสมัย และไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมถึงการคาดการณ์สถานการณ์สงครามในอนาคต และมีการประสานสอดคล้องกับหน่วยงานความมั่นคงส่วนอื่นๆ เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่วนราชการพลเรือนในแต่ละพื้นที่ การฝึกร่วม-ผสมกับมิตรประเทศ จะต้องมีการวางแผน ปรับปรุงร่วมกัน มีการฝึกซ้อมและทบทวนข้อดี ข้อเสีย เป็นประจำทุกปี แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จึงจะทำให้หนทางปฏิบัตินี้บรรลุผล

ความสอดคล้องของแนวทางการปฏิบัติกับประเทศอื่น ๆ

1. การปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังของรัสเซีย

ภาพที่ 8 แผนที่แสดงที่ตั้งของสหพันธรัฐรัสเซีย²³

มีการศึกษาการทำสงครามของรัสเซียตั้งแต่สมัยเป็น สหภาพโซเวียต ใน Baltic และ โปแลนด์ จนมาถึงการบุกยูเครนในฐานะ รัสเซีย โดยมีการพัฒนาขีดความสามารถด้านการปฏิบัติการทางทหารจากบทเรียนจากการรบในอดีตของกลุ่มประเทศยุโรปและ สหรัฐอเมริกาที่เป็นเสมือนภัยคุกคาม ซึ่งรัสเซียยังคงต้องการที่จะมีอิทธิพลตั้งแต่ประเทศใน Baltic Poland ลงมาทางตะวันตกเฉียงใต้ถึงเบลารุส Ukraine จอร์เจีย และอาร์มาเนีย เสมือนเป็นรัฐกันชนและขยายความลึกของยุทธบริเวณในการเผชิญหน้ากับยุโรปและพันธมิตรในกรณีเกิดความขัดแย้งจนก่อให้เกิดสงครามเนื่องจากการรักษา มอสโกว์ เมืองหลวงซึ่งถือเป็นหัวใจของชาติให้ปลอดภัย โดยมหายุทธศาสตร์ของรัสเซียในสมัย ประธานาธิบดีปูติน คือ “โลกหลายขั้วอำนาจ”²⁴

หลักนิยมในยุทธบริเวณของรัสเซียคือการกำหนดพื้นที่ส่วนหลังที่มีขนาดใหญ่ และให้ความสำคัญกับการสร้างความปลอดภัยให้กับเมืองหลวงและ พื้นที่เขตหลัง (Communication zone) รวมถึงพื้นที่ แนวชายแดน ชายฝั่งที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศอื่น โดยป้องกัน และต่อต้านสงครามไม่ตามแบบ เช่นการก่อความไม่สงบ การก่อการร้าย การก่อความไม่สงบ และ การโฆษณาชวนเชื่อ ในอดีตใช้หน่วยกำลังของ **คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ (Komitet Gosudarstvennoy Bezopasnosti : KGB)** และกระทรวงกิจการภายใน (Ministry of Internal Affairs (MVD)) แต่ในปัจจุบันคือหน่วยความมั่นคงกลางของสหพันธรัฐรัสเซีย (Russian Federal Security Service (FSB)) และ กองกำลังพิทักษ์แห่งชาติของรัสเซีย(the Russian National Guard) หรือ “Rosgvardia” จัดตั้งเมื่อปี ค.ศ.2016 โดยกระทรวงกิจการภายใน บูรณาการจากหลายหน่วย เช่น กำลังทหาร กำลังตำรวจ กำลังรบพิเศษ หน่วยควบคุมการก่อการจลาจล มีกำลังประมาณ 340,000 นาย มีภารกิจในการรักษาความมั่นคงภายในประเทศยามปกติ และสามารถปรับเปลี่ยนการปฏิบัติการกิจเป็นยามสงครามในการปฏิบัติการระวังป้องกันในพื้นที่เขตหลัง ในส่วนการป้องกันการโจมตีด้วยขีปนาวุธตามที่ตั้งที่สำคัญและในกลางกรุงมอสโกว์ในสงครามกับ ยูเครนนั้น มีการใช้เครื่องยิงขีปนาวุธแพนธ์เซอร์-S1 ซึ่งเป็นขีปนาวุธพิสัยใกล้ถึงกลาง มีศักยภาพในการป้องกันการโจมตีทางอากาศจําพวกขีปนาวุธ รวมถึงอากาศยานของศัตรูเช่นเครื่องบินหรือเฮลิคอปเตอร์และโดรนได้

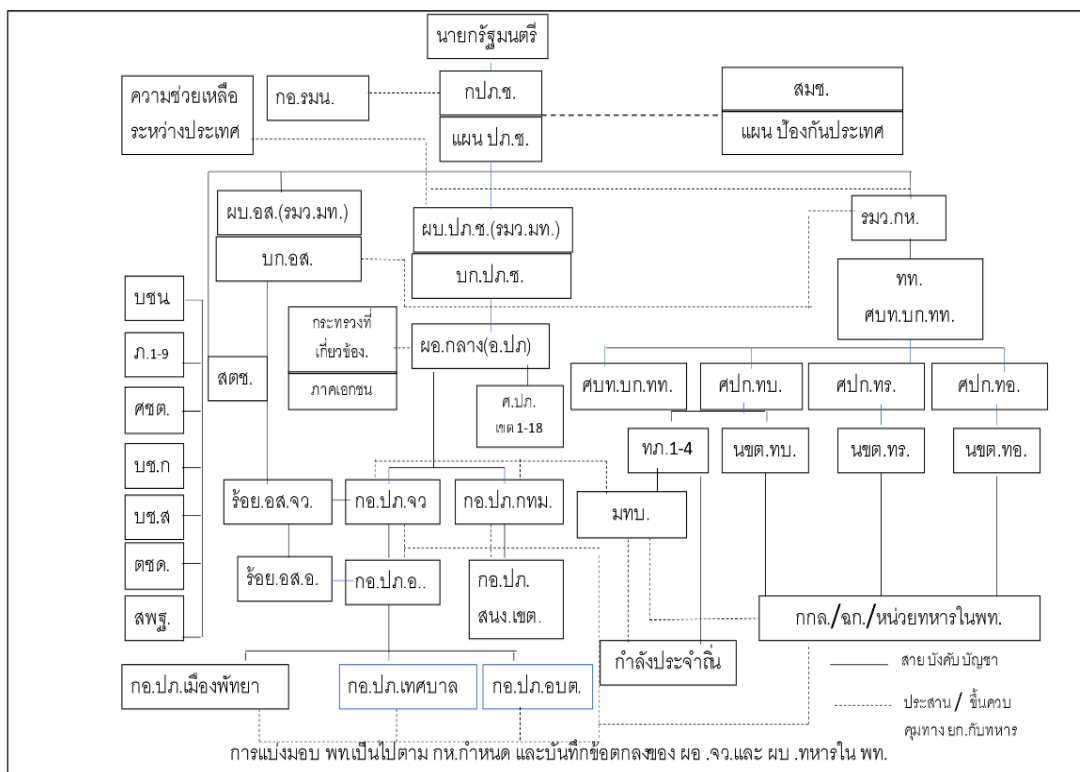
รัสเซียไม่ได้ตั้งสมมติฐานว่าจะถูกโจมตีตามแนวชายแดน แต่ให้ความสำคัญในการป้องกันต่อการถูกโจมตีในบริเวณพื้นที่เขตหลังที่จะสนับสนุนหน่วยกำลังรบแนวหน้าโดยหน่วย FSB จะสนับสนุนด้านงานข่าวกรองและ การต่อต้านข่าวกรองและ หน่วยกำลังอื่นๆ เช่น กองกำลังตำรวจ หน่วยลาดตระเวน Cossack กรมอาสาสมัคร หน่วยรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนซึ่งควบคุมโดย Rosgvardia ทหารรับจ้างของรัสเซีย (Wagner) กองกำลังตามแบบของกองกำลังทางบก กำลังป้องกันภัยทางอากาศ ในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลัง²⁵ จากข้อสรุปจึงเห็นว่า มีแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอ

2. การปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังของอังกฤษ กลุ่มประเทศยุโรป และ NATO

กลุ่มประเทศดังกล่าวได้ศึกษาบทเรียนจากการรบในอดีต โดยมีแนวความคิดว่าแนวทางการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลัง พื้นที่ส่วนหลังร่วม และพื้นที่ในเขตภายใน ไม่มีแนวทางหรือรูปแบบที่สมบูรณ์แบบ รูปแบบทั่วไปไม่แตกต่างกัน มีมุมมองทั่วไปในการปฏิบัติ คือ การรักษาความปลอดภัยหรือการระวังป้องกันและการสนับสนุน ซึ่งจะมีพันธกิจที่ประกอบด้วย การดำรงความหนุ่เนื่อง การเคลื่อนย้าย การรุก การตั้งรับ และกิจกรรมที่สนับสนุนการปฏิบัติ การจัดการพื้นที่ห้วงมิติการรบ การข่าวกรอง และการติดต่อสื่อสาร ซึ่งหากฝ่ายข้าศึกสามารถตัดขาดระหว่างเขตหน้าและเขตหลังในยุทธบริเวณ นั้นหมายถึง การพ่ายแพ้ในสงคราม ไม่ว่าจะเป็นการใช้กำลังรบไม่ตามแบบ ไปจนถึงกำลังทางยุทธวิธีขนาดใหญ่ ดังเช่น สงครามโลกครั้งที่ 2 กองทัพเยอรมันพ่ายแพ้ ในรัสเซียในปี 1941 - 1944 โดยเฉพาะการยกพลขึ้นบกที่นอร์ม็องดี หรือ ดังที่ General MacArthur ได้กล่าวว่า “เก้าในสิบครั้งของกองทัพที่ถูกทำลายมาจากเส้นหลักการสนับสนุนถูกตัดขาด ” จึงมีปฏิบัติการการยกพลขึ้นบกที่อินซอนสงครามเกาหลี ในปี 1950, โดยสรุปการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังในเขตยุทธบริเวณของอังกฤษ สหภาพยุโรปและ NATO นั้นใช้แนวทางการปฏิบัติของกองทัพสหรัฐอเมริกา และกำลังพัฒนาหลักนิยมในปัจจุบันให้สอดคล้องกับ Multi Domain Operations และ War Fighting Function เนื่องจากขีดความสามารถของภัยคุกคามที่เพิ่มขึ้นมา เช่น ซีปนาวุธ เทคโนโลยีดิจิทัล และ อวกาศ โดยบูรณาการกับหน่วยงานอื่นๆ มิตรประเทศ ที่สำคัญคือการมีอาวุธป้องกัน

ชีพนาวุธของฝ่ายตรงข้าม ซึ่งในอนาคต “การปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลัง อาจมีความสำคัญเร่งด่วนกว่าการปฏิบัติในระยะใกล้”^{26,27} จากข้อสรุปของฝ่าย NATO สหรัฐยุโรป จึงเห็นว่ามีแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม

ภาพที่ 9 โครงสร้างการบังคับบัญชาและประสานการปฏิบัติในยามสงคราม²⁸

1. เมื่อมีสถานการณ์สงครามในประเทศไทย มีการกำหนดเขตพื้นที่ยุทธบริเวณ สิ่งที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในก็คือ การบูรณาการระหว่างแผนป้องกันประเทศ ในยามสงครามและแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในยามปกติ จากภาพ โครงสร้างการบังคับบัญชาและประสานการปฏิบัติ จะมีการปฏิบัติงานร่วมกันตั้งแต่ในยามปกติ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบหลักของกระทรวงมหาดไทย และเมื่อเกิดภัยจากความมั่นคงก็จะเป็นความรับผิดชอบของกระทรวงกลาโหมซึ่งถือเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการทางทหาร ดังนั้น เมื่อเรามีหลักนิยม แนวทางการปฏิบัติ

และแผนการปฏิบัติที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันและแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ก็จะสามารถพร้อมที่จะรับมือกับภัยคุกคามได้ทุกรูปแบบ

2. การมีระบบอาวุธที่สามารถป้องกัน ขีปนาวุธของฝ่ายตรงข้ามได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 4

บทสรุป

การศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาจากปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อแนวทางการปฏิบัติในแต่ละระดับ นำมาวิเคราะห์ถึงจุดอ่อนจุดแข็งเปรียบเทียบกับหลักนิยมและการปฏิบัติของกองทัพสหรัฐอเมริกา โดยนำมาปรับใช้เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทยเพื่อหาแนวทางปฏิบัตินำมาจัดทำเป็นแผนในการพัฒนาเครื่องมือหลักนิยม และแผนปฏิบัติการ โดยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม

1.1 แนวโน้มปัญหาความมั่นคงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ในอนาคตจะมีผลกระทบต่อการปฏิบัติการทางทหาร

1.2 กองทัพไทยยังไม่มีระบบต่อต้านซีปนาวูธ และการขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม

1.3 กองบัญชาการกองทัพไทยไม่มีหลักนิยม แนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม และไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป

1.4 กองทัพบกไม่มีแผนการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ไม่มีเอกสารตำราและแนวทางการปฏิบัติในกรณีพื้นที่เขตหลังทับซ้อนกับเขตภายใน

2. ข้อเสนอแนะทางแก้ปัญหา

2.1 แนวทางในการจัดดินแดนยามสงครามตามหลักนิยมของกองทัพไทย เนื่องจากการทับซ้อนกันของ เขตหลังของยุทธบริเวณ และเขตภายในเนื่องจากประเทศไทยมีขนาดเล็ก และ ซีปนาวูธในปัจจุบัน มีสมรรถนะสูง ระยะยิงไกล โดยการกำหนดกรุงเทพมหานครและพื้นที่ ไกล่เคียง เป็นหัวใจของชาติ เป็นจุดศูนย์กลาง เพื่อ

ดำเนินการตามพันธกิจของเขตภายใน แต่จะต้องมีการเสริมสร้างระบบอาวุธต่อต้าน
ซีปนาวุธ ระบบงานข่าวกรองต้องมีประสิทธิภาพ และ ใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำ
สงครามระดับนานาชาติ และเวทีโลก ในการคุ้มครองเขตภายใน

2.2 หลักนियมการปฏิบัติการร่วมในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังที่
เหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์ ยุทธศาสตร์ในการป้องกันประเทศ และแนวโน้มของภัย
คุกคามในอนาคต การขาดความชัดเจนในการแบ่งมอบความรับผิดชอบ รวมถึงขาดการ
ประสานสอดคล้องพันธกิจในพื้นที่ส่วนหลังร่วม พื้นที่เขตหลังของยุทธบริเวณโดยการ
ปรับปรุงหลักนियมการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ให้สามารถรองรับภัยคุกคามใน
ปัจจุบันและอนาคตได้ โดยนำหลักนियมของกองทัพสหรัฐเป็นแนวทางในการกำหนด
เนื่องจากมีความครอบคลุมในทุกด้าน

2.3 การมอบความรับผิดชอบพื้นที่ส่วนหลังร่วมให้กับกองทัพควบคุม
การปฏิบัติ เนื่องจากจะสอดคล้องกับการปฏิบัติทั้งในยามปกติและในยามสงคราม

2.4 ในส่วนแนวทาง หรือแผนในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม
รวมถึงเอกสารตำราที่ยังไม่มีเนื่องจากขาดความชัดเจนในการแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบ
และการกำหนดพื้นที่เขตหลังของยุทธบริเวณของกองบัญชาการกองทัพไทย ดังนั้น
กองทัพบกจะต้องปรับปรุงแก้ไขแผนป้องกันประเทศ ในส่วนการเพิ่มเติมการปฏิบัติการใน
พื้นที่ส่วนหลังร่วมเข้าไปด้วย โดยมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

2.4.1 กองทัพภาคยังคงรับผิดชอบการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลัง
ที่อยู่ในเขตหน้าของยุทธบริเวณโดยต้องประสานสอดคล้องกับการปฏิบัติในพื้นที่ส่วนหลัง
ร่วม

2.4.2 มอบหมายความรับผิดชอบการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลัง
ร่วม หรือ พื้นที่เขตหลังของยุทธบริเวณพิจารณาจากปัจจัย ที่ตั้งของหน่วยทหารที่อยู่ใน
เขตหลังของยุทธบริเวณ มณฑลทหารบกทั้ง 35 มณฑล ของกองทัพภาค ที่ไม่ได้อยู่ในเขต
หน้าของยุทธบริเวณหรือพื้นที่การรบ

2.4.3 พื้นที่เขตหลังของยุทธบริเวณ ให้ปฏิบัติตามพันธกิจในการ
ปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ตามหลักนियมของกองทัพสหรัฐ เนื่องจากจะมีความ

สอดคล้องกับหลักนิยมในการปฏิบัติการรบของกองทัพบกที่ใช้หลักนิยมของสหรัฐเป็นแนวทางอยู่แล้วมาปรับใช้

2.4.4 พิจารณาและปรับเปลี่ยนการกำหนดภัยคุกคามทั้ง 3 ระดับ และแนวทางการตอบโต้ภัยคุกคาม รวมทั้งภัยคุกคามทาง Cyber และ Cyber Space และการป้องกันและทำลายสิ่งปนเปื้อน เคมี ชีวะ รัังสี นิวเคลียร์

2.4.5 บูรณาการความร่วมมือและประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการอื่นๆ และ ภาคประชาชน ร่วมกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

2.4.6 บูรณาการแผนป้องกันประเทศ และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมในยามสงคราม โดยมีการเตรียมการตั้งแต่ในยามปกติ

2.4.7 ที่ตั้งหน่วยทหารของกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศที่อยู่ในเขตหลัง เป็นความรับผิดชอบของกองกำลังของแต่ละเหล่าทัพ ผู้บังคับหน่วยทหารเป็นผู้บังคับฐาน และกลุ่มฐาน ขึ้นการบังคับบัญชากับผู้บังคับบัญชาที่กองทัพบกแต่งตั้งให้ควบคุม บังคับบัญชา พื้นที่ส่วนหลังร่วม

2.4.8 ส่วนราชการพลเรือน จังหวัด อำเภอ และภาคเอกชนและประชาชน มอบให้จังหวัดและอำเภอเป็นผู้กำหนดเป็นฐานและกลุ่มฐาน โดยประสานการปฏิบัติกับศูนย์ปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม และขึ้นควบคุมกับผู้บังคับศูนย์ปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมที่กองทัพบกแต่งตั้ง

2.4.9 พิจารณาปรับการใช้กำลังประจำถิ่น และกำลังกึ่งทหารที่อยู่ในพื้นที่ส่วนหลังร่วมให้สอดคล้องกับภัยคุกคาม

2.5 ความเสี่ยงและประเด็นท้าทาย

แนวโน้มภัยคุกคามในอนาคตที่มีหลากหลายรูปแบบจะส่งผลกระทบต่อปฏิบัติการทางทหาร ดังนั้น จะต้องมีการวางแผน เตรียมการ การจัดการความเสี่ยงไว้ให้ครอบคลุมทุกด้าน เพื่อให้การปฏิบัติการในยุทธบริเวณเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ในแต่ละระดับ

2.6 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม

การบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วนตั้งแต่ในยามปกติ โดยเฉพาะ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแผนป้องกันประเทศ รวมถึงการมีระบบอาวุธที่ต่อต้านซีปนาวุธของฝ่ายตรงข้าม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เอกสารวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม ในการหาแนวทางที่เหมาะสมนำมาจัดทำหลักนิยม เอกสาร ตำรา และ แผนการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของไทย เพื่อใช้ในการจัดทำแผนป้องกันประเทศที่ตั้งแต่ในยามปกติเพื่อเตรียมความพร้อมรับกับสถานการณ์ภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มภัยคุกคามในอนาคตที่มีหลากหลายรูปแบบจะส่งผลกระทบต่อปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังร่วม

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังที่เหมาะสมกับหลักนิยม MDO และ War fighting Function

เอกสารอ้างอิง

1. คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580), ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง, หน้า: 11-7.
2. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. แผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564; หน้า: 5-7.
3. สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566 - 2570; หน้า: 6-12.
4. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. แผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564; หน้า: 3-6.
5. คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580), ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง, หน้า: 15-6.
6. กองบัญชาการกองทัพไทย. หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองบัญชาการกองทัพไทย ด้านยุทธการร่วม, บทสรุปผู้บังคับบัญชา, 2550; หน้า: 1-6.
7. กองบัญชาการกองทัพไทย. หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองบัญชาการกองทัพไทย ด้านยุทธการร่วม, 2550; หน้า: 2-18 ถึง 9.
8. พระราชบัญญัติการจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125 ตอนที่ 26 ก. 1 กุมภาพันธ์ 2551; หน้า 44-5.
9. กองบัญชาการกองทัพไทย. หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองบัญชาการกองทัพไทย ด้านยุทธการร่วม, บทที่ 2 หลักพื้นฐานของการยุทธการร่วม, 2550; หน้า: 2-18 ถึง 9
10. กองบัญชาการกองทัพไทย. หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองบัญชาการกองทัพไทยส่งกำลังบำรุงร่วม, 2550; หน้า: 1-4 ถึง 7.
11. Office of the Secretary of Defense, Department of Defense Roles and Mission in Homeland Security, Volume. II-A:Supporting Reports, May 2004; pages: 45.

12. Spencer, J. and Wortzel, L. The Role of the National Guard in Homeland Security [Internet]. 2002 [cited in 2023 January 2]. Retrieved from: <https://www.heritage.org/homeland-security/report/the-role-the-national-guard-homeland-security>.

13. กองบัญชาการกองทัพไทย. หลักนियมการปฏิบัติกรร่วมกองบัญชาการกองทัพไทย ด้านส่งกำลังบำรุง, บทที่ 1 กล่าวนำ, 2550; หน้า: 1-7 ถึง 10.

14. Spencer, J. and Wortzel, L. The Role of the National Guard in Homeland Security [Internet]. 2002 [cited in 2023 January 2]. Retrieved from: <https://www.heritage.org/homeland-security/report/the-role-the-national-guard-homeland-security>.

15. Joint Chiefs of Staff Joint Force Development. Joint Publication 3-10, Joint Security Operations in Theater, Chapter II July 25, 2019, Validated On August 6, 2021; pages: II-1 ถึง II-7.

16. Joint Chiefs of Staff Joint Force Development. Joint Publication 3-10, Joint Doctrine for Rear Area Operations, Chapter II, May 28, 1996; pages: II-5 ถึง II-10.

17. Joint Chiefs of Staff Joint Force Development. Joint Publication 3-10, Joint Security Operations in Theater, Chapter II July 25, 2019, Validated On August 6, 2021; pages: III-12 ถึง III-13.

18. Joint Chiefs of Staff Joint Force Development. Joint Publication 3-10, Joint Security Operations in Theater, Appendix D, July 25, 2019, Validated On August 6, 2021; pages: D-1.

19. Joint Chiefs of Staff Joint Force Development. Joint Publication 3-10, Joint Security Operations in Theater, Chapter 3, July 25, 2019, Validated On August 6, 2021; pages: III-6 / III -7.

20. Joint Chiefs of Staff Joint Force Development. Joint Publication 3-10, Joint Security Operations in Theater, Chapter 3, July 25, 2019, Validated On August 6, 2021; pages: III-12.
21. Joint Chiefs of Staff Joint Force Development. Joint Publication 3-10, Joint Doctrine for Rear Area Operations, Chapter III, May 28, 1996; pages: III-1.
22. Joint Chiefs of Staff Joint Force Development. Joint Publication 3-10, Joint Doctrine for Rear Area Operations, Chapter I, May 28, 1996; pages: I-3.
23. The Economist Europe's New Divisions [Internet]. 2004 [cited in 2023 March 21]. Retrieved from: <https://www.economist.com/news/2004/11/25/europes-new-divisions>.
24. สนธิ นวกุล, พลเอก และสุภานี นวกุล. มหายุทธศาสตร์ของรัสเซีย. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 12(1); 2562. 519-520.
25. Wasielewski, P. Russian Rear Area Operation [Internet]. 2021 [cited in 2023 January 2]. Retrieved from: <https://smallwarsjournal.com/jrn/art/russian-rear-area-operations-and-resistance-operating-concept>.
26. The Economist Europe's New Divisions [Internet]. 2004 [cited in 2023 March 21]. Retrieved from: <https://www.economist.com/news/2004/11/25/europes-new-divisions>
27. Allen, G. In Defence of the Rear Area, in the British Army [Internet]. 2021 [cited in 2023 January 2]. Retrieved from: <https://wavellroom.com/2021/07/20/in-defence-of-the-rear-area/2>.
28. โรงเรียนเสนาธิการทหารบก กรมยุทธศึกษาทหารบก. แนวสอนการปฏิบัติการในพื้นที่ ส่วนหลังของกองทัพภาค พ.ศ. 2554.

ภาคผนวก (บัญชีศัพท์)

1. **เขตสงคราม** หมายถึง พื้นที่ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ซึ่งเกี่ยวข้องในการสงคราม เขตสงครามจะเล็กใหญ่ขึ้นกับขนาดของกรณีพิพาท ประกอบด้วย ยุทธบริเวณ และเขตภายใน

2. **ยุทธบริเวณ** หมายถึงดินแดนส่วนหนึ่งของเขตสงครามที่จำเป็นต่อการปฏิบัติการรบการสนับสนุนการรบ และการสนับสนุนทางการช่วยรบ แบ่งออกเป็น เขตหน้าและ เขตหลังเมื่อประเทศอยู่ในภาวะสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม โดยความเห็นชอบของ โดยความเห็นชอบของสภากลาโหม จะกำหนด พื้นที่ยุทธบริเวณ ขึ้น และจะแต่งตั้ง ผบ.ยุทธบริเวณเพื่อรับผิดชอบในการปฏิบัติการยุทธ และการช่วยรบของหน่วยกำลังรบทุกเหล่าทัพทั่วยุทธบริเวณ ประกอบด้วย

3. **เขตหน้า** หมายถึงพื้นที่ส่วนหนึ่งของยุทธบริเวณ นับตั้งแต่แนวหน้าสุดของกำลังทหารฝ่ายเราที่เผชิญหน้าข้าศึก ลึกลงมาถึงเส้นเขตหลังของกองทัพภาค เป็นพื้นที่สำหรับหน่วยรบใช้ดำเนินกลยุทธ์ มีหน่วยสนับสนุนการรบ และหน่วยสนับสนุนทางการช่วยรบตามความจำเป็น หมายถึงรวมถึง พื้นที่ระวางป้องกัน ที่ลึกเข้าไปในดินแดนข้าศึก ซึ่ง ผบ.หน่วยสามารถควบคุมสถานการณ์การรบ ในการดำเนินกลยุทธ์ของกำลังรบภาคพื้นดิน การใช้อำนาจการยิง การใช้กำลังทางอากาศที่อยู่ในความควบคุมของตน มีพื้นที่สนับสนุนทางการช่วยรบ 2 พื้นที่ คือ พื้นที่สนับสนุนของกองพลและพื้นที่สนับสนุนของกองทัพภาคเส้นเขตหลังของกองพล หรือกองทัพภาค จะกำหนดขึ้นให้ไกลไปข้างหน้าให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อเป็นการลดความรับผิดชอบเรื่องดินแดนของผู้บังคับบัญชาลงให้เหลือน้อยที่สุด แต่ในขณะเดียวกันจะต้องมีพื้นที่ ดำเนินกลยุทธ์อย่างเพียงพอ

4. **เขตหลัง** หมายถึง พื้นที่ยุทธบริเวณที่เหลือทั้งหมดนับจากเส้นเขตหลังของเขตหน้ามาจนถึงเส้นเขตหลังของเขตหลัง หรือของยุทธบริเวณ ประกอบด้วยเส้นทางคมนาคมที่ตั้งทางการส่งกำลังบำรุง กำลังกองหนุน และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้การสนับสนุนหน่วยในเขตหน้า บก.ยธบ.จะถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อควบคุมทางด้านยุทธการ ต่อหน่วยทุกหน่วยในยุทธบริเวณ

5. **เส้นเขตหลัง** คือ เส้นที่แบ่งความรับผิดชอบพื้นที่ระหว่างส่วนกำลังรบกับส่วนสนับสนุนทางการช่วยรบ กำหนดความลึกของพื้นที่ ที่จะมอบให้หน่วยใดหน่วยหนึ่งรับผิดชอบในการบริหารดินแดนนั้น ๆ ที่ตั้งทางการส่งกำลังบำรุงของหน่วยอื่น โดยเฉพาะหน่วยเหนืออาจเข้ามาอยู่ในพื้นที่ของหน่วยที่ได้รับมอบความรับผิดชอบในดินแดนนั้นก็ได้

6. **เขตภายใน** คือ พื้นที่ ที่อยู่นอกเขตการทำสงคราม ไม่กระทบกระเทือนจากการรบ เป็นแหล่งทรัพยากร โรงงาน และ แหล่งผลิต สำหรับเป็น ฐานส่งกำลังบำรุง เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติในยุทธบริเวณ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ พันเอกเกริกฤทธิ์ ทรงประกอบ

วัน เดือน ปีเกิด 24 มีนาคม 2518

ประวัติสำเร็จการศึกษา

- พ.ศ. 2537 โรงเรียนเตรียมทหารรุ่นที่ 35
- พ.ศ. 2541 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ารุ่นที่ 46
- พ.ศ. 2553 โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 87
- พ.ศ. 2550 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พ.ศ. 2555 หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือรัฐออสเตรเลีย Class 2012

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2542 - 2544 ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก กองร้อยอาวุธเบา
กองพันทหารราบที่ 2 ศูนย์การทหารราบ
- พ.ศ. 2544 - 2548 ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารทหารราบที่ 2
ศูนย์การทหารราบ
- พ.ศ. 2548 - 2552 นายทหารยุทธการ กองพันทหารทหารราบที่ 2
ศูนย์การทหารราบ
- พ.ศ. 2553 - 2556 อาจารย์โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
- พ.ศ. 2556 - 2557 หัวหน้าแผนก กองกำลังพล ศูนย์การทหารราบ
- พ.ศ. 2557 - 2560 ผู้บังคับกองพันบริการ กองบริการ
ศูนย์การทหารราบ
- พ.ศ. 2560 - 2561 อาจารย์หัวหน้าแผนกวิชายุทธวิธี กองการศึกษา
โรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ
- พ.ศ. 2561 - 2564 หัวหน้ากองส่งกำลังบำรุง ศูนย์การทหารราบ
- พ.ศ. 2564 - 2565 หัวหน้ากองบริการ ศูนย์การทหารราบ

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2565 - ปัจจุบัน รองผู้อำนวยการกองวิทยาการ ศูนย์การทหารราบ